C/2026/5593

6.11.2026.

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2026. gada 29. oktobris)

par darbības nepārtrauktības un stresa testēšanas pamatnostādnēm valstu kontaktpunktiem Savienības civilās aizsardzības mehānisma ietvaros

(C/2026/5593)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu ([1]) un jo īpaši tā 7. pantu,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 196. panta 1. punkta b) apakšpunktu Savienībai ir jāveicina ātra un efektīva operatīvā sadarbība Savienībā starp valstu civilās aizsardzības dienestiem.

(2) Savienībai ir atbalsta kompetence civilās aizsardzības jomā, kā noteikts LESD 6. panta f) punktā.

(3) Ar Lēmumu Nr. 1313/2013/ES izveidotā Savienības civilās aizsardzības mehānisma (*UCPM*) mērķis ir nostiprināt sadarbību starp dalībvalstīm un Savienību un veicināt koordināciju civilās aizsardzības jomā, lai uzlabotu to sistēmu efektivitāti, kuru mērķis ir novērst dabas un cilvēku izraisītas katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz tām.

(4) Pēdējos gados Savienība ir pieredzējusi vairākus ļoti traucējošus notikumus, jo īpaši Covid-19 pandēmijas sekas, Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, lielos IT traucējumus 2024. gadā, vētru *Éowyn* Īrijā 2025. gada janvārī un elektroapgādes pārtraukumu Pireneju pussalā 2025. gadā. Traucējoši notikumi var liegt vai kavēt civilās aizsardzības sistēmu darbību, kurām būtu jāturpina darboties 24 stundas diennaktī un 7 dienas nedēļā ("24/7").

(5) Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 7. pantā noteikts, ka Ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centrs (*ERCC*) nodrošina 24/7 operatīvās spējas un kalpo dalībvalstīm un Komisijai *UCPM* mērķu sasniegšanai. Komisijas Īstenošanas lēmuma (ES) 2025/704 ([2]) 3. pantā ir arī precizēts, ka katrai dalībvalstij ir jāizraugās *ERCC* valsts kontaktpunkts (VKP), kas ir pieejams 24/7.

(6) Komisijas 2023. gada 8. februāra Ieteikumā par Savienības noturības pret katastrofām mērķiem ([3]) *ERCC* un civilās aizsardzības iestādes dalībvalstīs un *UCPM* iesaistītajās valstīs tiek aicinātas savu attiecīgo pilnvaru ietvaros stiprināt savas darbības nepārtrauktības plānošanas spējas. Tajā precizēts arī, ka *UCPM "būtu jāatbalsta stresa testu veikšana, lai pārbaudītu ārkārtas operāciju centru darbības nepārtrauktību, un jāsadarbojas ar dalībvalstīm, lai veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar gūto pieredzi un ieteikumiem*". Ārkārtas operāciju centru stresa testēšana visā Eiropā kalpoja par mērķa Nr. 5 pamatiniciatīvu "stabilas civilās aizsardzības sistēmas nodrošināšana", kā izklāstīts Komisijas paziņojumā par Eiropas Savienības noturības pret katastrofām mērķiem ([4]).

([1]) OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj.
([2]) Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2025/704 (2025. gada 10. aprīlis), ar kuru paredz noteikumus par to, kā īstenot Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu, un atceļ Komisijas Īstenošanas lēmumu 2014/762/ES un (ES) 2019/1310 (OV L, 2025/704, 15.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/704/oj).
([3]) OV C 56, 15.2.2023., 1. lpp.
([4]) Komisijas paziņojums Eiropas parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Savienības noturības pret katastrofām mērķi: kopīga rīcība reaģēšanai uz turpmākām ārkārtas situācijām" (8.2.2023., COM(2023) 61 final).

(7) Minētie centieni ir saskaņoti ar citiem satvariem, kuru mērķis ir stiprināt noturību, tostarp ar Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju ([5]) un NATO pamatprasībām valstu noturībai ([6]). Konkrētāk, stratēģijas 51. darbībā ir aicināts pieņemt "pamatnostādnes ārkārtas reaģēšanas un krīzes centru stresa testēšanai visā ES".

(8) Šajā kontekstā ir jākoncentrējas uz *UCPM* VKP darbības nepārtrauktību un jāpalielina to noturība, lai tie varētu turpināt darboties traucējošu notikumu laikā, stiprinot to darbības nepārtrauktības plānus un praksi ar sistemātisku izvērtēšanu un stresa testēšanu.

(9) Turklāt reaģēšanas spējas, ko pēc pieprasījuma varētu darīt pieejamas intervencei, izmantojot *UCPM*, var neietilpt VKP pilnvarās. Saziņas nodrošināšana ar struktūrām, kas pārvalda minētās spējas traucējumu laikā, ir būtiska *UCPM* darbības nepārtrauktībai.

(10) Pasākumus nepārtrauktības nodrošināšanai var viegli nepamanīt, līdz rodas traucējumi. Šādi traucējumi ne vienmēr izriet no lielām krīzēm vai ārkārtas situācijām, bet tos var izraisīt maznozīmīgi incidenti vai novārtā atstāti vai neoptimāli apstākļi. Lai nodrošinātu uz informāciju balstītu lēmumu pieņemšanu par preventīviem un ietekmes mazināšanas pasākumiem, VKP darbības nepārtrauktības plānošanā ir jāapzina iespējamie traucējumu cēloņi, kas ietekmē VKP būtiskas funkcijas ([7]). Turklāt darbinieki, kas strādā 24/7 maiņās, saskaras ar unikālām psihosociālām un labklājības problēmām, tostarp veselības problēmām, ko rada nakts maiņas, ar darbu saistīts stress un nošķirtība no ģimenes. Ja šīs problēmas netiek risinātas, tās var veicināt izdegšanu, lielu kadru mainību un iespējamu darbinieku trūkumu.

(11) Darbības nepārtrauktības pasākumiem būtu jāpaliek efektīviem neatkarīgi no traucējumu veida vai cēloņa, neatkarīgi no tā, vai tos izraisījuši dabiski apdraudējumi, negadījumi, tehniskas kļūmes, cilvēka kļūdas, infrastruktūras vai komunālo pakalpojumu pārtraukumi, darbinieku plaša mēroga nepieejamība, tīšas vai ļaunprātīgas darbības, tostarp kiberincidenti un hibrīddarbības, vai jebkāds cits iemesls.

(12) Gatavojoties iespējamiem traucējumiem, VKP palielina savu spēju ātri un efektīvi reaģēt, līdz minimumam samazinot traucējošu notikumu ilgumu un ietekmi. Minētā sagatavošana ne tikai nodrošina, ka darbības var atsākt pieņemamā termiņā, bet arī ierobežo negatīvās sekas ieinteresētajām personām un ārējiem dalībniekiem, kas ir atkarīgi no VKP darbības, un aizsargā organizācijas uzdevumu un reputāciju.

(13) Kiberincidentu izraisītiem traucējumiem ir īpašas iezīmes, kam jāpievērš īpaša uzmanība; atšķirībā no citiem darbības nepārtrauktības apdraudējumiem tie var būt tīši, izplatīties starpsavienotās sistēmās un apdraudēt datu un saziņas integritāti vai konfidencialitāti, ne tikai to pieejamību.

(14) Lai darbības nepārtrauktības programma būtu efektīva, svarīga nozīme ir regulārai apmācībai, praktiskām nodarbībām un atjauninājumiem. Jo biežāk tiek praktizēts darbības nepārtrauktības plāns, jo labāk sagatavota kļūst organizācija, tāpēc, ka praktiskās nodarbības palīdz apzināt nepilnības un iepazīstināt darbiniekus ar procedūrām. Labi apmācīti darbinieki ar skaidru izpratni par saviem uzdevumiem un pienākumiem traucējumu laikā darbojas efektīvāk. Tāpat ieinteresēto personu iesaistīšana mācībās nodrošina, ka tās saprot saziņas protokolus un zina, ko sagaidīt reālu traucējošu notikumu laikā.

(15) Praktiskās nodarbības, stresa testi un reāli incidenti sniedz vērtīgu pieredzi. Lai nodrošinātu, ka darbības nepārtrauktības plāns joprojām ir spēkā, tas būtu regulāri jāatjaunina nolūkā iekļaut pieredzi, kas gūta no apmācības, praktiskām nodarbībām, stresa testiem, reāliem notikumiem un tehnoloģiskiem sasniegumiem.

([5]) Kopīgais paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju, (26.3.2025., JOIN(2025) 130 final).

([6]) Apņemšanās pastiprināt noturību, ko sniedza valstu un valdību vadītāji, kuri piedalījās Ziemeļatlantijas Padomes sanāksmē Varšavā 2016. gada 8. un 9. jūlijā.

([7]) Kā piemērus var minēt programmatūras atjauninājumus, nepaziņotas korporatīvā e-pasta domēna izmaiņas, nepaziņotus kontaktinformācijas atjauninājumus, pastāvīgu darbinieku trūkumu vai lielas daļas būtisku darbinieku vienlaicīgu pensionēšanos, kuru aizstāšana nevar sākties līdz pensionēšanās datumam.

(16) Ja NKP ir daļa no subjekta, uz kuru attiecas piemērojamie Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2022/2555 ([8]) noteikumi, kiberdrošības risku pārvaldības pasākumu īstenošanā, jo īpaši attiecībā uz darbības nepārtrauktību, dublējumu pārvaldību, atjaunošanu pēc negadījuma un krīzes vadību, būtu jāņem vērā stresa testā gūtā pieredze.

(17) Civilās aizsardzības valsts kompetentās iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšana neaprobežojas tikai ar VKP darbību. Tāpēc saskaņā ar Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 7. apsvērumu šis ieteikums var kalpot arī par vērtīgu atsauci darbības nepārtrauktības attīstīšanai valstu organizācijās un civilās aizsardzības sistēmās.

(18) Šim ieteikumam vajadzētu būt visaptverošam, atspoguļojot VKP struktūru un funkciju daudzveidību dalībvalstīs un *UCPM* iesaistītajās valstīs. Tas būtu jāpiemēro elastīgi un jāpielāgo katra VKP pilnvarām, kontekstam, apstākļiem un darbības satvaram, ņemot vērā to, ka katram VKP ir atšķirīgas iezīmes, tas darbojas saskaņā ar atšķirīgu tiesisko regulējumu un saskaras ar dažādām problēmām, kurām var būt vajadzīgas pielāgotas pieejas, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību.

(19) Šā ieteikuma pamatā ir iznākums, kas gūts, apspriežoties ar Komisijas 2025. gadā izveidoto Komisijas ekspertu grupu jautājumos par 24/7 darbības nepārtrauktību traucējumu gadījumos, un tam būtu jāpapildina esošie vispāratzītie standarti un pamatnostādnes saistībā ar darbības nepārtrauktību ([9]).

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. ADRESĀTI

Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstu kompetentajām iestādēm un *UCPM* iesaistītajām valstīm.

Dalībvalstis to var uzskatīt par būtisku citiem valsts krīzes centriem un subjektiem, kas pārvalda *UCPM* spējas.

2. DEFINĪCIJAS

Šajā ieteikumā tiek izmantotas šādas definīcijas:

a) **"valsts kompetentā iestāde"** ir iestāde, ko dalībvalsts vai *UCPM* iesaistītā valsts ([10]) iecēlusi *UCPM* ietvaros, kā minēts Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 29. pantā;

b) **"valsts kontaktpunkts" (VKP)** ir *ERCC* kontaktpunkts dalībvalstī vai *UCPM* iesaistītajā valstī, kas ir pieejams 24 stundas diennaktī un 7 dienas nedēļā un kas izraudzīts saskaņā ar Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 9. panta 7. punktu un Īstenošanas lēmuma (ES) 2025/704 3. panta 1. punktu;

c) **"būtiskas funkcijas"** ir VKP darbības, operācijas vai pakalpojumi, kas ir būtiski tā pilnvaru un uzdevuma izpildei un ko vai nu nevar pārtraukt, vai arī tie ir jāatsāk īsā, iepriekš noteiktā termiņā. Šajās pamatnostādnēs to, vai funkciju klasificē par būtisku, nosaka steidzamība, ar kādu tā jāatjauno pēc traucējumiem, nevis tikai tās stratēģiskā, operatīvā vai institucionālā nozīme. Līdz ar to stratēģiskas, operacionālas vai institucionālas nozīmes funkcijas, kas var izturēt traucējumus vai ilgstošu kavēšanos bez nepieņemamas ietekmes, nav uzskatāmas par būtiskām funkcijām;

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([9]) Starptautiskie standarti: ISO 22301:2019 (Darbības nepārtrauktības pārvaldības sistēmas); *FEMA* Federālā darbības nepārtrauktības direktīva 1 (2017. g.), Federālā darbības nepārtrauktības direktīva 2 (2017. g.), Darbības nepārtrauktības norādījumu apkārtraksts (2018. g., 2024. gada atjauninājums), Darbības procesu analīzes un darbības ietekmes analīzes lietotāja rokasgrāmata (2019. g.) un Labas prakses pamatnostādnes (2018. g.), ko sagatavojis Darbības nepārtrauktības institūts.

([10]) Par iesaistītajām valstīm skatīt Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 28. pantu.

d) **"būtiski darbinieki"** ir VKP strādājoši darbinieki, kas veic vai atbalsta būtiskas funkcijas, darbinieki, kuri ir daļa no darba grupas, kas atbild par traucējoša notikuma pārvaldību vai reaģēšanu uz to, vai darbinieki, kuri pilda abus uzdevumus;

e) **"trūkstoši būtiski darbinieki"** ir būtiski darbinieki, kuru nelielais skaits rada neaizsargātību pret darbības nepārtrauktību viņu prombūtnes vai darbnespējas gadījumā, jo viņiem ir sertifikāti, drošības pielaide, pilnvaras, lēmumu pieņemšanas atbildība, piekļuves tiesības, zināšanas, speciālās zināšanas vai valodu prasmes, kas vajadzīgas, lai veiktu konkrētas darbības būtisku funkciju nepārtrauktības nodrošināšanai;

f) **"darbinieku trūkums"** ir situācija, kad būtiskas funkcijas nepārtrauktība ir atkarīga no tā, vai ir pieejams viens vai vairāki darbinieki no trūkstošiem būtiskiem darbiniekiem;

g) **"darbības nepārtrauktība"** ir VKP spēja uzturēt būtisku funkciju darbību, kas ietver darbības, operācijas vai pakalpojumus, kad minētajām funkcijām nepieciešamie resursi, piemēram, būtiski darbinieki, ienākošā informācija, pakalpojumi, produkti, piegādes, budžeta noteikumi, iekārtas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) sistēmas vai atrašanās vietas prasības, kļūst nepieejami, bojāti, neizmantojami vai pārtraukti;

h) **"darbības nepārtrauktības plāns"** jeb **"plāns"** ir vai nu vienots dokuments, vai procedūru kopums VKP darbības nepārtrauktībai;

i) **"traucējošs notikums"** ir incidents vai apstāklis, kas liedz vai būtiski kavē VKP būtiskas funkcijas izpildi;

j) **"atjaunošana"** attiecas uz VKP operatīvo spēju, iekārtu, sistēmu un resursu atjaunošanu pēc traucējumiem.

3. IETEIKUMI VKP DARBĪBAS NEPĀRTRAUKTĪBAI

3.1. Galvenie ieteikumi

1. VKP būtu jāizstrādā saskaņots un visaptverošs darbības nepārtrauktības plāns vai dokumentēts procedūru kopums, kas aptver visus darbības nepārtrauktības elementus. 3.2. iedaļā ir ietverti papildu ieteikumi par darbības nepārtrauktības plānu.

2. Darbības nepārtrauktības plānošanas mērķis ir nodrošināt, ka VKP var pildīt būtiskās funkcijas traucētos apstākļos, kad notiek traucējoši notikumi. Tādējādi darbības nepārtrauktības plānošanā būtu jāpieņem, ka notiks traucējoši notikumi un ka normāli darbības apstākļi var netikt atjaunoti nekavējoties vai dažos gadījumos var netikt atjaunoti vispār. VKP būtu jāspēj uzturēt būtiskas funkcijas traucētos apstākļos, izmantojot alternatīvas procedūras, alternatīvas iekārtas, alternatīvus saziņas kanālus un samazinātus resursus, līdz tiek atjaunotas pilnīgas spējas.

3. Traucējošu notikumu laikā par prioritāti būtu jānosaka resursi, lai uzturētu VKP būtiskās funkcijas. Tas var nozīmēt, ka nebūtiskas funkcijas var netikt uzturētas.

4. Darbības nepārtrauktības pasākumiem būtu jānodrošina tādas operatīvās informācijas nepārtraukta vākšana, analīze, validēšana un izplatīšana, kas vajadzīga, lai uzturētu VKP situācijas apzināšanos un atbalstītu lēmumu pieņemšanu visā traucējumu laikā.

5. Apmācīti darbinieki ir galvenais resurss darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Lai gan darbības nepārtrauktības plāns, saistītie pasākumi un dublēšanas pasākumi atbalsta nepārtrauktību, galu galā tā ir atkarīga no darbinieku spējas pieņemt lēmumus un piemērot šos pasākumus spriedzes apstākļos.

6. Darbības nepārtrauktības plānošanas pamatā vajadzētu būt padziļinātai izpratnei par tās organizācijas administratīvajiem un darbības pasākumiem, pie kuras pieder NKP. Lai to panāktu, būtu aktīvi jāveicina un jāatvieglo sadarbība starp departamentiem.

7. VKP būtu jānovērtē iespējamie tā darbības traucējumu avoti. Novērtējumā galvenā uzmanība būtu jāpievērš to traucējošajam potenciālam attiecībā uz VKP darbībām un reaģēšanas plāna izstrādei, lai nodrošinātu būtisku funkciju nepārtrauktību.

8. Novērtējot darbības nepārtrauktības apdraudējumus, īpaša uzmanība būtu jāpievērš laika ziņā sensitīviem procesiem un trūkumiem, tostarp šādiem aspektiem:

   a) atsevišķi informācijas avoti vai informācija, kas zināma tikai ierobežotai personu grupai, tostarp klasificēta informācija;

   b) unikāls aprīkojums vai unikāli pakalpojumu sniedzēji, no kuriem ir atkarīgas būtiskās funkcijas;

   c) atsevišķi saziņas kanāli, kontaktpersonas vai lēmumu pieņēmēji;

   d) trūkstošo būtisko darbinieku pieejamība.

9. Būtu jāapzina un jānovērš trūkumi attiecībā uz darbiniekiem, iekārtām, sakariem, IKT sistēmām, loģistiku un lēmumu pieņemšanu. Ja no tā nevar izvairīties, būtu jāizstrādā un jātestē piemēroti preventīvi un ietekmes mazināšanas pasākumi, tostarp tie, kas ierosināti 3.9. iedaļā.

10. Katrā traucējumā, praktiskajā nodarbībā un stresa testā būtu jāapzina pieredze un jāuzlabo darbības nepārtrauktības pasākumi, laika gaitā stiprinot noturību.

11. VKP darbības nepārtrauktības un stresa testēšanas nolūkā *UCPM* ietvaros būtu jāapsver šādas neizsmeļošas traucējošu notikumu kategorijas (I pielikumā ir sniegts katras kategorijas apraksts):

   a) telpu nepieejamība;

   b) elektroapgādes traucējumi;

   c) IKT sistēmu traucējumi vai atteice;

   d) darbinieku plaša mēroga prombūtne vai trūkstošu būtisku darbinieku prombūtne.

12. VKP būtu jānodrošina spēja turpināt darbību viena vai vairāku iepriekš 11. punktā uzskaitīto nepārtrauktību ietekmējošo notikumu gadījumā.

3.2. **VKP darbības nepārtrauktības plāns**

13. Katram VKP būtu jāizstrādā saskaņots, visaptverošs un rakstisks darbības nepārtrauktības plāns vai līdzvērtīgs dokumentēts procedūru kopums, kas aptver visus darbības nepārtrauktības elementus un integrē un sistematizē reaģēšanu uz traucējumiem, tostarp ietekmes mazināšanas pasākumus un vienošanās par tūlītēju iejaukšanos.

14. Darbības nepārtrauktības plānā būtu jāparedz alternatīvi pasākumi visiem būtiskajiem procesiem, jo īpaši laika ziņā sensitīviem, nodrošinot, ka tos var turpināt, ja primārie resursi nedarbojas. Dublēšanas un alternatīviem pasākumiem vajadzētu būt pilnīgi neatkarīgiem. Tiem nevajadzētu paļauties uz vieniem un tiem pašiem resursiem, piemēram, vienu un to pašu ēku, enerģijas avotu, komunikācijas maršrutu, IKT platformu vai pakalpojumu sniedzēju. Tiem arī nevajadzētu radīt jaunas atkarības, kas varētu radīt papildu traucējumu riskus.

15. Darbības nepārtrauktības plāns būtu regulāri jāizmēģina reālos apstākļos. Plāni, kas nav pārbaudīti, izmantojot apmācību, praktiskās nodarbības vai stresa testus, nebūtu jāuzskata par funkcionējošiem. Darbības nepārtrauktības programmā būtu jāiekļauj regulāra obligāta apmācība būtiskiem darbiniekiem, regulāra testēšana un praktiskās nodarbības, kas ietver plāna aktivizēšanu, un tā sistemātiska pārskatīšana un atjaunināšana, nodrošinot, ka visi attiecīgie darbinieki un ieinteresētās personas ir informēti un apmācīti par atjauninājumiem.

16. Atkarībā no organizācijas struktūras VKP darbības nepārtrauktības plāna izstrādē būtu jāiesaista darbinieki, kuri nav tieši iesaistīti būtisko funkciju veikšanā, bet kuriem ir speciālās zināšanas vai zināšanas, kas vajadzīgas, lai atbalstītu vispārēju izpratni par organizācijas funkcijām.

17. VKP būtu jāapsver iespēja savā organizācijā izveidot nepārtrauktības koordinācijas funkciju, kas paredzēta darbības nepārtrauktības plānam. Atkarībā no VKP lieluma un struktūras nepārtrauktības koordinācijas funkcija būtu jāveic vienam koordinatoram, īpašai komandai, kurā apvienoti attiecīgo darbības jomu pārstāvji, vai izmantojot citus pasākumus, kas pielāgoti valsts kontekstam. Ja tiek veidota grupa, tajā būtu jāiekļauj locekļi, kuriem ir speciālās zināšanas darbības jomās, kas ir būtiskas plāna īstenošanai, piemēram, IKT sistēmas, alternatīvas telpas, cilvēkresursi vai loģistika. Nepārtrauktības koordinācijas funkcijai būtu jānodrošina darbības nepārtrauktības plāna konsekventa īstenošana, periodiska pārskatīšana un atjaunināšana, tostarp to resursu un pasākumu pārbaude, uz kuriem plāns balstās.

3.3. **Būtisko funkciju apzināšana**

18. VKP būtu jāapzina savas būtiskās funkcijas un jāizveido un jāuztur to saraksts. Papildus ar *UCPM* saistītajām funkcijām, piemēram, palīdzības pieprasījumu pārvaldībai un *UCPM* reaģēšanas spēju piedāvāšanai un izvēršanai, VKP var būt arī jānodrošina citu organizācijai būtisku funkciju nepārtrauktība. Kā piemērus var minēt koordināciju ar valsts vai reģionālajām iestādēm, sadarbību ar citām starptautiskām organizācijām, publisku brīdinājumu izdošanu un atbalstu augstāka līmeņa lēmumu pieņemšanai.

Attiecībā uz katru būtisko funkciju VKP būtu jānospraužd darbības veikšanas mērķi, nosakot pakalpojumu maksimāli pieļaujamo kvalitātes pazemināšanos traucējošu notikumu laikā. Šādiem mērķiem attiecīgā gadījumā būtu jāietver maksimālais pieļaujamais traucējumu periods, atjaunošanas laika mērķi, pieņemams operatīvās informācijas zudums, minimālais darbinieku skaits, saziņas pieejamība un lēmumu pieņemšanas spēja. Šiem mērķiem būtu jāvirza darbības nepārtrauktības plāna izstrāde un jāveido pamats stresa testu veikšanas novērtēšanai. II pielikumā ir sniegti darbības veikšanas mērķu piemēri.

19. Ieteicams sarindot būtiskās funkcijas pēc to prioritātes vai steidzamības, ar kādu tās ir jāatsāk.

3.4. **Darbības procesu analīze un rezerves resursi**

20. Pamatojoties uz būtisko funkciju uzskaitījumu, VKP būtu jāveic darbības procesu analīze (DPA) un jāizstrādā rezerves risinājumi, lai nodrošinātu būtisko funkciju nepārtrauktību. DPA būtu jāietver visaptveroša izpratne par to, kā darbojas funkcijas, katrai funkcijai nosakot šādus aspektus:

a) uzdevumi, kas veido funkciju;

b) uzdevumu grafiks un secība, tostarp ilgums un laika ziņā sensitīvi posmi;

c) kas veic kādus uzdevumu, tostarp nepieciešamais profils, speciālās zināšanas vai apmācība;

d) informācijas plūsma, tostarp tas, kā notiek datu, pieprasījumu un rezultātu aprite starp dalībniekiem un sistēmām;

e) kas pārbauda vai apstiprina procesu(-us);

f) kādi resursi tiek izmantoti un kāds ieguldījums no ārējiem dalībniekiem ir nepieciešams, tostarp informācija, datu kopas, pakalpojumi, produkti, piegādes, budžeta noteikumi, aprīkojums, IKT sistēmas un atrašanās vietas prasības, piemēram, privāti uzņēmumi, kas piegādā enerģiju vai sniedz drošības pakalpojumus. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš informācijas klasifikācijas līmenim, kā arī telpām un ierīcēm, ko izmanto tās pārvaldībai;

g) kādi rezultāti izriet no funkcijas, tostarp informācija, konkrēti produkti vai pakalpojumi vai koordinācijas, pārbaudes vai apstiprināšanas darbības;

h) kura(-as) ārējā(-ās) organizācija(-as) vai ieinteresēto personu grupas saņem rezultātu(-us);

i) kādas atkarības un savstarpējās atkarības pastāv, kas ir būtiskas darbībai, tostarp attiecības un vienošanās ar ārējiem dalībniekiem – citu dalībvalstu un *UCPM* iesaistīto valstu iestādēm, civilās aizsardzības partneriem, būtiskiem infrastruktūras operatoriem, pakalpojumu sniedzējiem, piegādātājiem u.c., – precizējot gaidāmo rezultātu vai rezultātus;

j) kādi rezerves resursi un alternatīvi pasākumi ir pieejami.

21. Veicot darbības procesu analīzi, VKP tiek aicināti ņemt vērā III pielikuma tabulu.

3.5. **Ieteicamā prakse attiecībā uz alternatīvām iekārtām un aprīkojumu**

22. VKP būtu jānodrošina spēja turpināt darbību, kad tā telpas uz laiku kļūst nepieejamas vai neizmantojamas, tostarp nodrošinot galvenā aprīkojuma pieejamību.

23. Primārajām un alternatīvajām iekārtām un pagaidu risinājumiem vajadzētu būt drošiem un ar atbilstošu klasifikācijas līmeni. Tam vajadzētu būt samērīgam ar risināto krīžu raksturu un apstrādātās informācijas sensitivitāti vai klasifikāciju.

3.6. **Ieteicamā prakse attiecībā uz elektroapgādi**

24. VKP būtu jānodrošina spēja turpināt darbību vietēju pārtraukumu vai plašu atslēgumu gadījumā.

25. Primārajām un alternatīvajām iekārtām, tostarp pagaidu iekārtām, vajadzētu būt noturīgai elektroapgādes kārtībai un rezerves sistēmām, lai VKP varētu turpināt darbību un nodrošināt būtiskās funkcijas ilgstošu elektroenerģijas padeves pārtraukumu laikā.

26. Attiecībā uz VKP noteiktie pasākumi attiecīgā gadījumā būtu jāīsteno tādā veidā, kas ir saskanīgs ar valsts elektroenerģētiskās riskgatavības plāniem, kuri izveidoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/941 ([11]), un valsts preventīvās rīcības plāniem un ārkārtas rīcības plāniem, kuri izveidoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Gāzes piegādes drošības regulu (ES) 2017/1938 ([12]), kā arī ar esošajiem valsts krīzes vadības pasākumiem.

3.7. **Ieteicamā prakse attiecībā uz IKT sistēmām**

27. VKP būtu jānodrošina, ka IKT sistēmas, kas atbalsta tā būtiskās funkcijas, ir uzticamas un noturīgas. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš šādiem aspektiem:

a) piekļuves datubāzēm, dokumentiem un e-pastiem nepārtrauktība, tostarp atjauninātu kontaktpersonu sarakstu pieejamība, saziņas ar *ERCC* un dalībvalstīm un *UCPM* iesaistītajām valstīm nepārtrauktība un informācijas vākšanas, uzraudzības un veikto darbību reģistrēšanas apstrādes un pārvaldības sistēmu nepārtrauktība;

b) tehnoloģiju integrācija, nodrošinot būtisku sistēmu savietojamību un sadarbspēju ar attālinātām struktūrām un alternatīvām atrašanās vietām, tostarp minēto atrašanās vietu spēju pieslēgties Kopīgajai ārkārtējo situāciju sakaru un informācijas sistēmai (*CECIS*) un apstrādāt klasificētu informāciju, kad tās darbojas attālināti; šādi pasākumi būtu jāpārbauda, veicot atbilstīgu testēšanu;

c) informācijas un paziņojumu drošība, tostarp iespēja izveidot klasificētus savienojumus un apmainīties ar klasificētiem paziņojumiem gan valsts, gan starptautiskā līmenī;

d) visu VKP izmantoto ierīču un programmatūras piegādātāju, kas ir trešās personas, uzskaite.

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (OV L 158, 14.6.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

28. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš kiberincidentiem kā atsevišķai IKT traucējumu kategorijai. VKP būtu jāapsver iespēja izveidot koordinācijas protokolus ar valsts kiberdrošības iestādi kā daļu no tā plašākiem darbības nepārtrauktības pasākumiem. Šādiem pasākumiem būtu jāietver agrīnās brīdināšanas kanāli, kopīgi protokoli reaģēšanai uz incidentiem un uzdevumu precizēšana tāda kiberincidenta laikā, kas ietekmē VKP.

3.8. **Ieteicamā prakse attiecībā uz cilvēkresursiem**

29. VKP būtu jānodrošina, ka tam ir pietiekami daudz darbinieku, lai saglabātu darbību ierobežotas darbinieku pieejamības situācijās, un ka tā darbiniekiem ir vajadzīgā specializācija un prasmes.

30. VKP būtu jāapsver šādas darbības:

a) nodrošināt tādu darbinieku pieejamību, kam ir atbilstīgas prasmes un pieredze, tostarp pieredze krīžu pārvarēšanā, un attiecīgā gadījumā drošības pielaide, kas vajadzīga, lai apstrādātu klasificētu informāciju. Tam būtu jāizstrādā un jāievieš mehānismi profesionālo kompetenču pārbaudei un jānodrošina visaptverošas programmas ievadīšanai darbā un pastāvīgai apmācībai, lai uzturētu un stiprinātu darbinieku prasmes, nodrošinot, ka darbinieki ir pilnībā sagatavoti efektīvi reaģēt uz *UCPM* aktivizēšanu. Apmācībai būtu jāaptver arī cilvēka kļūdu vai ļaunprātīgas rīcības izraisītu traucējumu novēršana, tostarp būtiska izpratne par kiberdrošību un informācijas drošību, piemēram, sociālās inženierijas radīto risku;

b) nodrošināt regulāru apmācību, lai pastāvīgi informētu darbiniekus par darbības nepārtrauktības pasākumiem un par aprīkojuma un IKT sistēmu izmantošanu galvenajās un alternatīvajās atrašanās vietās. Tam būtu jāizpēta papildu apmācība VKP darbiniekiem par ilgtermiņa katastrofu un krīžu vadību un *UCPM* operācijām;

c) izstrādāt plānus, lai nodrošinātu darbinieku rotāciju ilglaicīgās ārkārtas situācijās, tostarp paaugstinātas spējas pārvaldību. Tam būtu jāizveido darba grupas ar skaidri noteiktiem uzdevumiem un pēctecības plāniem, lai uzlabotu koordināciju krīžu laikā;

d) noteikt transporta pasākumus, lai nodrošinātu, ka būtiskie darbinieki var sasniegt vietu, kurā tiem attiecīgā gadījumā ir jāveic savi pienākumi, vai nu galvenajā objektā, alternatīvā objektā vai mobilā vienībā;

e) ieviest atbilstošus aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu darbinieku veselības aizsardzību un drošību;

f) izstrādāt darbinieku labklājības plānus, kas aptver pārtiku, ūdeni, izmitināšanu, piekļuvi VKP iekārtām un psiholoģisko atbalstu, lai palīdzētu darbiniekiem pārvarēt stresu un nogurumu. Šādos plānos būtu jāparedz ilgstošas darbības norobežotā vidē un jāņem vērā būtisko darbinieku individuālie vai personīgie apstākļi, tostarp attiecīgā gadījumā ar ģimeni saistītas vajadzības;

g) izveidot datu aizsardzības un privātuma politiku, lai nodrošinātu, ka nepārtrauktības plānošana atbilst personas datu aizsardzībai incidentu laikā un pēc tiem.

31. Būtiskas funkcijas būtu jāatbalsta ar atbilstošiem darbības nepārtrauktības pasākumiem, strukturētu un sistemātisku savstarpēju apmācību un regulārām praktiskām nodarbībām, lai tās varētu veikt vairāki apmācīti darbinieki, izvairoties no darbinieku trūkuma. Nevienai atsevišķai būtiskai funkcijai nevajadzētu būt atkarīgai tikai no viena darbinieka pieejamības.

3.9. **Preventīvie un ietekmes mazināšanas pasākumi katrai traucējošu notikumu kategorijai**

32. Nākamajā iedaļā ir sniegts indikatīvs saraksts ar ieteicamiem preventīviem un ietekmes mazināšanas pasākumiem katrai traucējošu notikumu kategorijai. Lai gan tos var īstenot paralēli, katrai dalībvalstij būtu jāizvēlas vispiemērotākie un efektīvākie varianti, pamatojoties uz tās VKP pilnvarām, kontekstu, apstākļiem, spējām, darbības un tiesiskā regulējuma struktūru un iespējamiem traucējumu cēloņiem, kas varētu ietekmēt VKP būtiskās funkcijas. Sarakstu nav paredzēts piemērot pilnībā vienlaicīgi, jo dažos gadījumos viena pasākuma īstenošana varētu būt pretrunā cita pasākuma piemērošanai vai prasīt pārmērīgus ieguldījumus.

33. Ieteicamie preventīvie un ietekmes mazināšanas pasākumi telpu nepieejamības novēršanai:

a) VKP ģeogrāfiskais sadalījums divos vai vairākos ģeogrāfiski nošķirtos centros, kas darbojas vienlaicīgi, nodrošinot savstarpēju dublēšanu un pārslodzes atbalstu viens otram;

b) pārvietošana uz alternatīvām telpām, ko pārvalda VKP iestāde;

c) iepriekš organizēts būtisku darbinieku transports uz alternatīvām telpām (tostarp nelabvēlīgos laikapstākļos);

d) attālinātais darbs (kas ietver to uzdevumu elastību, kurus varētu veikt ārpus VKP fiziskās atrašanās vietas);

e) mobilās vadības un kontroles vienības, kas uz laiku varētu uzņemt būtiskus darbiniekus no VKP;

f) administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu izmantošanu;

g) pilnvaru nodošana.

34. Ieteicamie preventīvie un ietekmes mazināšanas pasākumi elektroapgādes pārtraukuma novēršanai:

a) ģeneratoru un nepārtrauktās barošanas avotu (*UPS*) aktivizēšana;

b) prioritāri degvielas piegādes pasākumi un vienošanās ar piegādātājiem;

c) enerģētiskā autonomija un alternatīvi enerģijas avoti būtisku funkciju nodrošināšanai;

d) pieejamās enerģijas jaudas maksimāla palielināšana;

e) pārvietošana uz VKP iestādes pārvaldītām alternatīvām telpām ar garantētu elektroapgādi;

f) attālinātais darbs no ēkas ar garantētu elektroapgādi;

g) mobilās vadības un kontroles vienības, kas ir pašpietiekamas elektroenerģijas ziņā;

h) administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu ar garantētu elektroapgādi izmantošanu;

i) pilnvaru nodošana.

35. Ieteicamie preventīvie un ietekmes mazināšanas pasākumi IKT sistēmu traucējumu vai atteices novēršanai:

a) redundance;

b) regulāri un droši datu dublējumi, tostarp kopijas ārpus objekta un bezsaistē;

c) alternatīvas IKT sistēmas, platformas un saziņas kanāli;

d) IKT ārkārtas atbalsta darba grupas vai tehniskās reaģēšanas vienības pēc pieprasījuma;

e) ar valsts kiberdrošības iestādi koordinētas procedūras reaģēšanai uz kiberincidentiem;

f) būtisku kontaktpersonu sarakstu, galveno procedūru un darbības dokumentu kopijas bezsaistē;

g) mobilās vadības un kontroles vienības ar piekļuvi primārajām un rezerves IKT sistēmām;

h) pārvietošana uz VKP iestādes pārvaldītām alternatīvām telpām ar piekļuvi primārajām un rezerves IKT sistēmām;

i) administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu ar piekļuvi IKT sistēmām izmantošanu.

36. Ieteicamie preventīvie un ietekmes mazināšanas pasākumi, lai novērstu darbinieku plaša mēroga prombūtni un trūkstošu būtisku darbinieku prombūtni:

a) virsstundu pārvaldība (īstermiņa risinājums);

b) uzdevumu pārdale pieejamiem darbiniekiem;

c) iepriekš noteikts iestādes apmācītu darbinieku kopums, kas pieejams īsā laikā;

d) prioritātes piešķiršana darbinieku pieņemšanai darbā;

e) ieguldījumi būtisku darbinieku noturēšanā;

f) atbalsts būtisko darbinieku ģimenēm;

g) darbinieku trūkuma novēršana, deleģējot pilnvaras un veicinot kopīgu vadību.

37. IV pielikumā ir sniegti tehniski norādījumi par katra uzskaitītā pasākuma īstenošanu.

3.10. **Darbības nepārtrauktība *UCPM* aktivizēšanas gadījumā**

38. Lai uzlabotu *UCPM* darbības un nodrošinātu nepārtrauktību, tiek ieteiktas šādas darbības.

a) Ja valstij ir piekļuve Eiropas pakalpojumiem telemātikai starp iestādēm (*TESTA*) vai *TESTA-EIRIS* (*TESTA* tiesību pārņēmējs), norādīt valsts *TESTA* koordinatoru. Nodrošināt, ka valsts *CECIS* kontaktpunktam ir valsts *TESTA* koordinatora kontaktinformācija un ka šī informācija tiek atjaunināta. Nodrošināt, ka valsts *CECIS* kontaktpunkts izprot darbības nepārtrauktības plānu attiecībā uz vietējo/valsts piekļuvi valsts *TESTA* vārtejai;

b) izstrādāt protokolus, lai nošķirtu *TESTA* savienojamības atteici no *CECIS* platformas atteices, kad tiek pieprasīta palīdzība ar *UCPM* starpniecību, un lai dotu iespēju pieprasīt palīdzību *TESTA* traucējumu gadījumā NKP valstī;

c) attiecīgā gadījumā izpētīt iespēju vienoties par savstarpēju darbības atbalstu ar citām valsts iestādēm, lai nodrošinātu, ka VKP var turpināt pildīt savas būtiskās funkcijas, ja traucējumi ievērojami pasliktina VKP darbības nepārtrauktības spējas. Jo īpaši šādos pasākumos būtu jāiesaista iestādes, kurām ir piekļuve *TESTA*, lai VKP varētu piekļūt *CECIS* no alternatīvām telpām;

d) attiecīgā gadījumā izpētīt iespēju noslēgt divpusējas administratīvas vienošanās par savstarpēju darbības atbalstu ar kaimiņvalstīm, kas ir dalībvalstis vai *UCPM* iesaistītās valstis, situācijās, kad traucējumi ievērojami pasliktina VKP darbības nepārtrauktības spējas un b) apakšpunktā minētās vienošanās nav iespējamas. Šādām vienošanām būtu jāļauj VKP izmantot minēto valstu telpas un piekļūt *TESTA* tīklam;

e) nodrošināt apmācību par *CECIS* jauniem darbiniekiem un plānot regulāras praktiskās nodarbības darbiniekiem;

f) pamatojoties uz valsts civilās aizsardzības struktūru, nepārtrauktības plānā būtu jāiekļauj pasākumi, kas nodrošina netraucētu saziņu starp VKP un citām attiecīgajām iestādēm, kuras vajadzības gadījumā ir pilnvarotas pieprasīt *UCPM* aktivizēšanu;

g) darbības nepārtrauktības plānā būtu jāņem vērā tās valsts ieinteresētās personas, kuru īpašumā un pārvaldībā ir *UCPM* resursi, kas nepieder VKP iestādei, bet ko varētu darīt pieejamus intervencei pēc pieprasījuma ar *UCPM* starpniecību.

39. Darbības nepārtrauktības plāns būtu jāsaskaņo ar Komisijas 2024. gada 29. novembra Ieteikumu par ES uzņēmējvalsts atbalsta pamatnostādnēm ([13]), jo īpaši attiecībā uz NKP veiktu *UCPM* aktivizēšanu un tā lomu uzņēmējvalsts atbalstā ([14]).

([13]) C(2024) 8339.

([14]) Uzņēmējvalsts atbalsts Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 4. panta 9. punktā ir definēts kā jebkura darbība, ko sagatavotības un reaģēšanas posmā veic palīdzību saņemošā vai sūtošā valsts vai Komisija, lai novērstu paredzamus šķēršļus starptautiskajai palīdzībai, kas tiek piedāvāta ar Savienības mehānisma starpniecību. Tas aptver atbalstu no dalībvalstīm, lai atvieglotu šīs palīdzības tranzīta norisi to teritorijā.

3.11. **Darbības nepārtrauktības plāna aktivizēšana**

40. Atkarībā no traucējumu veida un mēroga VKP darbības nepārtrauktības plānā būtu jānosaka dažādi aktivizēšanas līmeņi, tostarp daļēja aktivizēšana, ja VKP turpina darboties no savām galvenajām telpām saskaņā ar pielāgotām procedūrām, un pilnīga aktivizēšana, kas prasa pārvietošanu uz alternatīvām telpām vai citus alternatīvus pasākumus.

41. Kritēriji, aktivizēšanas līmeņi un izraisītājnotikumi, kā arī iestāde, kas ir pilnvarota atļaut aktivizēšanu, būtu jānosaka valsts līmenī saskaņā ar katra VKP struktūru un darbības satvaru. Aktivizēšanas plūsmas ilustratīvs piemērs ir sniegts V pielikumā.

42. Aktivizēšanas procedūrām būtu jāļauj laikus aktivizēt darbības nepārtrauktības pasākumus, reaģējot gan uz faktiskiem, gan paredzamiem traucējumiem, tostarp notikumiem, kas notiek ārpus parastā darba laika, un notikumiem, par kuriem ir pieejams iepriekšējs brīdinājums.

43. Ja incidents traucē VKP darbības nepārtrauktību, kā rezultātā tiek aktivizēts tā darbības nepārtrauktības plāns, VKP būtu jāapsver iespēja informēt *ERCC*.

3.12. **Apmācība, praktiskās nodarbības un regulāra testēšana**

44. Attiecībā uz darbības nepārtrauktības plāniem būtu regulāri jāveic apmācība, praktiskās nodarbības un testēšana. Ieteicams plānot regulāras izpratnes veidošanas un informatīvās sesijas, kā arī apmācības sesijas un praktiskās nodarbības saistībā ar nepārtrauktības plāniem. Citā regulārā apmācībā, piemēram, apmācībā jaunu darbinieku ievadīšanai darbā, būtu jāiekļauj arī vajadzīgie darbības nepārtrauktības plāna elementi. Būtu jāapsver arī to ārējo ieinteresēto personu līdzdalība, kuras varētu skart traucējumi VKP darbībā, regulārās mērķorientētās izpratnes veidošanas un informatīvās sesijās, kā arī praktiskās nodarbībās.

45. Darbības nepārtrauktības plāns būtu jātestē vismaz reizi gadā. Būtu jāapsver biežāka testēšana, ja to pamato VKP struktūra, darbības konteksts vai riska profils.

3.13. **Atjaunošana**

46. Tiklīdz traucējošā notikuma negatīvā ietekme ir mazināta, VKP pakāpeniska atgriešanās pie normālas darbības būtu jāuzskata par atsevišķu darbības nepārtrauktības posmu: atjaunošana ir posms, kurā VKP no darbības nepārtrauktības pasākumiem atgriežas pie normālas darbības, tostarp svarīgu (bet nebūtisku) funkciju atsākšana, kas var būt uz laiku apturētas.

47. Darbības nepārtrauktības plānā būtu jānosaka nosacījumi atjaunošanas sākšanai, jānorāda iestāde, kas ir pilnvarota atļaut pāreju, un jāprecizē posmi, kas vajadzīgi, lai droši atgrieztos pie normālas darbības.

48. Atjaunošanas posmā būtu jāņem vērā šādi punkti:

a) *atjaunošanas nosacījumu pārbaude*. Pirms pārejas VKP būtu jāapsver, vai pamatā esošais traucējošais notikums ir novērsts vai pietiekami mazināts; vai galvenās telpas, IKT sistēmas un sakaru kanāli atkal pilnībā darbojas; un vai ir pārbaudīta datubāzu un dokumentu integritāte. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš traucējumu laikā replicētajiem datiem, lai izvairītos no tā, ka tiek zaudēta informācija, kas ģenerēta laikā, kad tika veikti darbības nepārtrauktības pasākumi;

b) *būtisku funkciju pakāpeniska nodošana*. Būtiskās funkcijas nevajadzētu uzreiz nodot atpakaļ. VKP būtu jāapsver iespēja tās nodot apgrieztā prioritārā secībā, sākot ar tām, attiecībā uz kurām īss pārtraukums nodošanas laikā ir vispieļaujamākais, vienlaikus saglabājot augstākās prioritātes funkcijas saskaņā ar nepārtrauktības pasākumiem, līdz tiek apstiprināts, ka normālā vide ir stabila. Nodošanas laikā būtu jāizmanto paralēla darbība, lai samazinātu kaskādveida atteices risku;

c) *svarīgu funkciju atsākšana*. Nebūtiskas funkcijas, kas uz laiku tika apturētas traucējumu laikā, būtu jāatsāk tikai tad, kad saskaņā ar parastajiem pasākumiem ir apstiprināts, ka būtiskās funkcijas ir stabilas. Atsākšanas kārtība un temps būtu jāpielāgo darbinieku pieejamībai, atzīstot, ka darbības nepārtrauktības pasākumi bieži palielina darba slodzi un darbinieku nogurumu;

d) *papildu neaizsargātības pārbaude*. Pirms atgriešanās pie normālas darbības VKP būtu jāpārbauda, vai darbības nepārtrauktības pasākumi nav radījuši papildu neaizsargātību.

49. VKP būtu jāveic arī šādas darbības:

a) *iztaujāšana pēc notikuma*. Lai palīdzētu apzināt, kas darbojās un kas ne, VKP būtu jāplāno iztaujāšana, kurā iesaistītas visu kategoriju darbinieki, kas piedalījās reaģēšanā;

b) *pēcdarbības dokumentācija*. VKP būtu jāsagatavo strukturēts pēcdarbības dokuments, kurā apkopota notikumu secība, darbības nepārtrauktības pasākumu aktivizēšana, būtisko funkciju izpilde, novērotās nepilnības un gūtā pieredze;

c) *gūtās pieredzes iekļaušana darbības nepārtrauktības plānā*. Pēc katra traucējoša notikuma, kas izraisa darbības nepārtrauktības plāna aktivizēšanu, VKP būtu jānosaka konkrēts termiņš plāna atjaunināšanai, lai gūtā pieredze tiktu iekļauta, pirms tā tiek aizmirsta. Tāpēc VKP būtu jāizveido process konstatēto trūkumu un korektīvo darbību izsekošanai un attiecīgā gadījumā atjaunināto pasākumu atkārtotai testēšanai. Attiecīgā gadījumā gūtā pieredze būtu jāpārvērš arī VKP normālas darbības uzlabojumos.

3.14. **Saziņas stratēģija**

50. Traucējošu notikumu efektīva pārvaldība ietver saziņu, un katram VKP būtu jāizstrādā stabila saziņas stratēģija, kurā atzīti VKP pienākumi attiecībā uz vispārējo saziņu un saziņu krīzes situācijās. Šai stratēģijai būtu jāvirza VKP lēmumi un darbības attiecībā uz informācijas apmaiņu traucējumu laikā, nodrošinot, ka visas iesaistītās vai skartās personas saņem nepieciešamo informāciju un attiecīgā gadījumā spēj attiecīgi rīkoties, tādējādi palīdzot aizsargāt organizācijas reputāciju un saglabāt uzticēšanos. VI pielikumā ir iekļauti ierosinātie punkti, kas VKP jāņem vērā, izstrādājot stabilu saziņas stratēģiju.

4. **IETEIKUMI STRESA TESTA ORGANIZĒŠANAI UN VEIKŠANAI**

51. Komisija iesaka *UCPM* ietvaros veikt VKP stresa testēšanu. Šajā iedaļā ir sniegti norādījumi par to, kā veidot un izvērtēt stresa testu.

4.1. **Nolūks un mērķi**

52. Stresa testa nolūkam vajadzētu būt novērtēt VKP spēju turpināt pildīt savas būtiskās funkcijas traucējošos apstākļos. Šajā nolūkā stresa tests būtu jāveic ierobežota mēroga praktiskās nodarbības veidā, kas paredzēta, lai izvērtētu esošos pasākumus darbības nepārtrauktībai un VKP mērķtiecīgu būtisko funkciju veikšanai traucējošos apstākļos, tostarp testējot gan primāros, gan alternatīvos resursus.

53. Stresa testam vajadzētu būt šādiem vispārīgiem mērķiem:

a) pārskatīt, atjaunināt un apstiprināt darbības nepārtrauktības plānu, kā arī novērtēt VKP ar darbības nepārtrauktību saistītās speciālās zināšanas, aprīkojumu un pasākumus;

b) uzlabot izpratni par prioritātēm un ierobežojumiem un mainīt priekšstatus par VKP darbības nepārtrauktību;

c) apzināt vājās vietas, nepilnības, trūkumus un atkarības, kā arī iespējas uzlabot darbības nepārtrauktības plānu un resursus, kas uztur VKP būtiskās funkcijas, saistīto apmācību, aprīkojumu un pasākumus;

d) novērtēt VKP dažādu līmeņu būtisko darbinieku, tostarp vadības, spēju pildīt savus uzdevumus un pienākumus;

e) novērtēt koordināciju un saziņu organizācijā un ar ārējiem partneriem traucējošos apstākļos.

54. Plānojot stresa testu, ir ieteicams formulēt konkrētus stresa testa mērķus, kas ir izmērāmi un saskaņoti ar būtiskajām testējamām funkcijām.

55. Stresa testa mērķim nevajadzētu būt tādu apdraudējumu apzināšanai, kas varētu izraisīt incidentus, kuri var traucēt VKP normālu darbību.

4.2. **Tvērums**

56. Stresa testa tvērumā būtu jāapzina šādi elementi:

a) stresa testa konkrētie mērķi;

b) izvērtējamās būtiskās funkcijas;

c) darbības nepārtrauktību ietekmējošo traucējumu veids un ilgums;

d) iesaistītie resursi, tostarp darbinieki un viņu uzdevumi, telpas, aprīkojums un IKT sistēmas;

e) ārējo ieinteresēto personu iesaistes pakāpe.

4.3. **Scenārijs**

57. Uz scenāriju balstītai pieejai būtu jāaptver tādu incidentu (izraisītāju) sekas, kas var radīt darbības traucējumus un tāpēc aktivizēt VKP darbības nepārtrauktības plānu. Ieteicams izmantot dažādus scenārijus un dažādot to sarežģītību, tādējādi sagatavojot organizāciju dažādiem iespējamiem iznākumiem. Būtu jānodrošina, ka scenāriji ir sarežģīti, bet reālistiski, lai sniegtu jēgpilnu ieskatu par darbības nepārtrauktības plāna efektivitāti. VII pielikumā ir sniegti divi scenāriju piemēri.

58. VKP ir ieteicams izmantot šādu neizsmeļošu izraisītāju sarakstu VKP darbības nepārtrauktības plāna aktivizēšanai: telpu nepieejamība (1), elektroapgādes traucējumi (2), IKT sistēmu darbības traucējumi vai atteice (3) un darbinieku plaša mēroga prombūtne un trūkstošu būtisku darbinieku prombūtne (4).

a) *1. izraisītājs: telpu nepieejamība*. Ēkai, kurā atrodas NKP, ir nodarīts fizisks kaitējums, tā nav sasniedzama vai ir evakuēta. Šie apstākļi padara to neizmantojamu uz nenoteiktu laiku;

b) *2. izraisītājs: elektroapgādes traucējumi*. Elektrotīkla atteices dēļ ēkā, kurā darbojas VKP, nav elektroenerģijas. Šis elektroapgādes traucējums turpinās ilgāk par VKP rezerves ģeneratora darbības laiku, pirms tam ir nepieciešama degvielas uzpilde. Ja ģeneratora degvielas jaudas precīzs ilgums nav zināms, traucējumi būtu jāuzskata par nenoteiktiem;

c) *3. izraisītājs: IKT sistēmu darbības traucējumi vai atteice*. IKT sistēmas atteices rezultātā VKP programmatūra vai lietojumprogramma(-as) nespēj efektīvi darboties. Šī atteice arī liedz piekļuvi būtiskām datubāzēm, neļaujot piekļūt IKT sistēmām uz nenoteiktu laiku;

d) *4. izraisītājs: darbinieku plaša mēroga prombūtne vai trūkstošu būtisku darbinieku prombūtne*. Ievērojama daļa darbinieku pēkšņi nespēj pildīt savus pienākumus. Šis trūkums varētu ietvert trūkstošu būtisku darbinieku prombūtni un radīt darbības aizkavēšanos vai traucējumu. Paredzams, ka šīs nepieejamības ilgums būs pietiekami ilgs, lai pārsniegtu pārējo darbinieku pārslogotības spēju.

59. Stresa testos pakāpeniski būtu jāapvieno vairāki traucējoši notikumi, lai novērtētu VKP spēju uzturēt būtiskas funkcijas kaskādveida vai kombinētu traucējumu laikā, kas vienlaikus ietekmē vairākus resursus.

4.4. **Dalībnieki**

60. Ieteicams apzināt dalībniekus saskaņā ar noteiktajiem mērķiem, būtiskajām funkcijām un stresa testa scenāriju.

4.5. **Izvērtēšana, gūtās pieredzes apzināšana un uzlabojumu īstenošana**

61. Plānojot stresa testu, ir ieteicams izveidot izvērtēšanas sistēmu. Tas palīdz apzināt trūkumus un uzlabojamās jomas darbības nepārtrauktības plānā, vienlaikus novērtējot praktiskās nodarbības vispārējos panākumus. Tas arī nodrošina pamatu turpmākai plānošanai un apmācībai par VKP darbības nepārtrauktību.

62. Ieteicams sistematizēt izvērtēšanas formātu gan pēc reāliem notikumiem, gan pēc praktiskām nodarbībām vai apmācības, tostarp stresa testiem. Stresa testa vajadzībām VKP tiek ieteikts izmantot VIII pielikumā sniegto izvērtēšanas skalu. Šajā izvērtēšanas skalā ierosināts izvērtēt darbības nepārtrauktību no diviem savstarpēji papildinošiem aspektiem:

a) *atbilstība darbības nepārtrauktības plānam* un

b) *būtisku funkciju uzturēšana un iepriekš noteiktu darbības mērķu izpilde*.

63. Turklāt IX pielikumā iekļautā tabula ir paredzēta, lai palīdzētu VKP sagatavot izvērtējumu, apzināt gūto pieredzi un ierosinātos uzlabojumus. X pielikumā ir iekļauta anketas veidne, kas paredzēta, lai apkopotu dalībnieku atsauksmes.

64. Dalībvalstis un *UCPM* iesaistītās valstis tiek aicinātas dalīties nesensitīvā informācijā par pieredzi un ierosinātiem uzlabojumiem ar *ERCC* pēc tam, kad tās ir veikušas sava VKP stresa testu.

Briselē, 2026. gada 29. oktobrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Hadja LAHBIB

I PIELIKUMS

Traucējošu notikumu kategorijas

VKP darbības nepārtrauktības un stresa testēšanas nolūkā *UCPM* ietvaros var identificēt četras dažādas traucējošu notikumu kategorijas.

— *Telpu nepieejamība*. VKP telpas vairs nevar izmantot tāda fiziska vai ekspluatācijas incidenta dēļ, kas uz laiku vai pastāvīgi liedz vai būtiski ierobežo piekļuvi ēkai vai tās izmantošanu. Piemēri ietver arī bloķētus galvenos piekļuves ceļus, fiziskus bojājumus tuvējām ēkām un atteices vai problēmas, kas ietekmē komunālos pakalpojumus un iekārtas, piemēram, ūdensapgādes, apkures, ventilācijas vai drošības sistēmas ([1]). Šādi incidenti var arī traucēt VKP normālu darbību, piespiežot evakuēt telpas, liedzot piekļuvi tām vai padarot tās neizmantojamas.

— *Elektroapgādes traucējumi*. Elektroapgādes pārtraukums, kas ietekmē VKP telpas. Ilgstoša elektroapgādes atteice var izraisīt degvielas padeves incidentu rezerves ģeneratoriem. Tas var ietekmēt arī no elektroenerģijas atkarīgās sistēmas, tostarp IKT sistēmas.

— *IKT sistēmu darbības traucējumi vai atteice*. VKP programmatūra vai lietotnes nespēj efektīvi darboties. Šāda atteice var izpausties dažādos veidos, piemēram, kā piekļuves zaudēšana autentifikācijas problēmu, nopietna veiktspējas pasliktināšanās, datu bojājuma vai nepieejamības dēļ, saskarņu ar ārējām sistēmām atteice vai traucējumi pēc atjauninājumiem vai kiberdrošības incidenta, tostarp tādos gadījumos kā nelikumīga VKP galvenās sistēmas personificēšana, kā rezultātā VKP izplata manipulētu informāciju.

— *Darbinieku plaša mēroga prombūtne vai trūkstošu būtisku darbinieku prombūtne*. Ievērojams skaits būtisku darbinieku nespēj nokļūt telpās vai ir citādā veidā darbnespējīgi. Situācija pasliktinās, ja būtiskas funkcijas ir atkarīgas no vienas personas vai nelielas trūkstošu būtisku darbinieku grupas, kuru neplānota prombūtne vai nepieejamība rada traucējumus.

Šīs četras kategorijas nodrošina satvaru izpratnei par pasākumiem, kas vajadzīgi traucējumu mazināšanai. Tomēr traucējošus notikumus var izraisīt arī citi incidenti, piemēram, pēkšņs informācijas pieplūdums, kas pārsniedz VKP spēju to pārvaldīt, vai nepatiesas informācijas izplatīšana, kam nepieciešami VKP resursi precīzas informācijas pārbaudei un izplatīšanai.

Turklāt traucējoši incidenti var būt savstarpēji saistīti, un viens notikums var vienlaikus ietekmēt vairākas jomas. Piemēram, ugunsgrēks var padarīt telpas nepieejamas, vienlaikus izraisot arī elektroapgādes pārtraukumu un bojājot IKT sistēmas un datus. Tie var izrietēt arī no tīšām vai ļaunprātīgām darbībām, tostarp kiberincidentiem un hibrīddarbībām, un no vairākiem vienlaicīgiem incidentiem, kas pastiprina to vispārējo ietekmi. Tāpēc VKP ir jāizstrādā visaptverošs reaģēšanas plāns, kurā katrai kategorijai tiek pievērsta atsevišķa uzmanība, ņemta vērā to kopējā ietekme un kurš sagatavo vienlaicīgu traucējumu iespējai, lai nodrošinātu to darbības nepārtrauktību.

([1]) Elektroapgādes traucējumi un IKT sistēmu traucējumi vai atteice tiek uzskatīti par dažādām kategorijām.

II PIELIKUMS

Darbības veikšanas mērķu piemēri

Spēja	Indikatīvs darbības mērķis (jānovērtē un jāpielāgo valsts prasībām)
Sākotnējās situācijas apzināšanās	15 minūšu laikā
Darbības nepārtrauktības pasākumu aktivizēšana	30 minūšu laikā
Izveidota alternatīva saziņa	30 minūšu laikā
Alternatīva vadības atrašanās vieta ir darbotiesspējīga	2 stundu laikā
Lēmumu pieņemšanas atbalsta spēja	iespēju robežās nepārtraukti
Degvielas autonomija	vismaz 72 stundas
Pārtikas un ūdens autonomija	vismaz 72 stundas
CECIS darbība	60 minūšu laikā
Pirmais ziņojums *ERCC* par operatīvo situāciju	pirmajā darbības ziņošanas ciklā

III PIELIKUMS

Tabula darbības procesu analīzes atbalstam

1. būtiskā funkcija	*Šīs funkcijas nosaukums.*
Apraksts	*Iekļaujiet šīs funkcijas aprakstu, tostarp uzdevumus, ko tā ietver.*
Ieguldījumi	*Uzskaitiet ieguldījumus (informāciju, datu kopas, pakalpojumus, produktus, piegādes, budžeta noteikumus, aprīkojumu, IKT sistēmas un atrašanās vietas prasības), kas vajadzīgi šīs funkcijas veikšanai, un attiecīgā gadījumā ārējos subjektus, kas tos nodrošina.*
Iznākums	*Uzskaitiet informāciju, produktu(-us), pakalpojumu(-us) vai darbību(-as), kas ir šīs funkcijas rezultāts, un norādiet (ārējo(-ās)) organizāciju(-as), subjektu(-us) vai attiecīgo(-ās) grupu(-as), kas tos saņem.*
Vadība (apstiprināšana vai pilnvarošana)	*Attiecīgā gadījumā uzskaitiet amatus, kuriem ir šīs funkcijas veikšanai vajadzīgās apstiprināšanas vai pilnvarošanas uzdevums.*
Būtiskie darbinieki	*Uzskaitiet būtisko darbinieku amatus un attiecīgā gadījumā viņu profilu, speciālās zināšanas un apmācību, piemēram, drošības pielaidi.*
Iekārta	*Uzskaitiet fizisko(-ās) atrašanās vietu(-as) vai telpas, no kurām tiek veikta būtiskā funkcija.*
Aprīkojums un sistēmas	*Uzskaitiet aprīkojumu, sistēmas un noteikumus, kas vajadzīgi šīs funkcijas veikšanai. Tie varētu būt drošas telpas, datori šifrētiem sakariem, videosienas, augsta līmeņa sanāksmju telpas, videokonferenču aprīkojums un datori ar piekļuvi Eiropas pakalpojumiem telemātikai starp iestādēm* (TESTA) *u.c.*
Būtiski ieraksti	*Uzskaitiet datus un informāciju, kas vajadzīga, lai izpildītu funkciju.*
Atkarības un savstarpējās atkarības	*Uzskaitiet attiecības vai vienošanās starp iepriekš norādītajiem elementiem un attiecīgā gadījumā precizējiet attiecību vai vienošanās veidu, nepieciešamos būtiskos pakalpojumus (piemēram, elektroapgādi, IKT u.c.), ietekmi pakalpojumu vai piegādes traucējumu gadījumā un līgumus ar subjektiem, kas sniedz šos pakalpojumus vai piegādes. Novērtējumā būtu jāapraksta arī savstarpējā atkarība, tostarp kaskādveida ietekme, ja viena pakalpojuma (piemēram, elektroenerģijas vai IKT) traucējumi ietekmē citus pakalpojumus un tādējādi pastiprina operatīvo ietekmi.*
Dublējumi	*Uzskaitiet alternatīvos resursus vai pasākumus, kas tiktu aktivizēti, lai turpinātu darbību, ja traucējošais notikums ietekmētu galvenos resursus vai pasākumus.*

IV PIELIKUMS

Norādījumi par ietekmes mazināšanas un preventīvo pasākumu piemērošanu

Šajā iedaļā ir sniegti norādījumi par ietekmes mazināšanas un preventīvo pasākumu piemērošanu sadalījumā pa traucējošu notikumu kategorijām. Lai izvairītos no atkārtošanās, pasākumi, kas piemērojami vairākām dažādām traucējošu notikumu kategorijām, ir sīki izklāstīti tikai vienu reizi pirmajā piemērojamajā kategorijā.

— *Telpu nepieejamība.*

— *VKP ģeogrāfiskais sadalījums divos vai vairākos ģeogrāfiski nošķirtos centros, kas darbojas vienlaicīgi, nodrošinot savstarpēju dublēšanu un pārslodzes atbalstu viens otram.* Katrai atrašanās vietai jādarbojas visu diennakti un jābūt pilnībā aprīkotai, lai pārvaldītu visu darba slodzi, ja cits(-i) objekts(-i) uz laiku pārstāj darboties. Turklāt objekti būtu jāizvēlas, pamatojoties uz dažādu riska zonu un piekļūstamības riska analīzi, ar primārajiem un alternatīvajiem objektiem dažādās riska zonās un piekļuvi, kas pieejama pa dažādiem transporta maršrutiem. Piemēram, zemestrīču apdraudētās teritorijās objektiem būtu jāatrodas uz dažādām tektoniskām plātnēm; plūdu apdraudētās teritorijās tiem būtu jāatrodas ievērojami atšķirīgos pacēlumos vai dažādos upju baseinos.

— *Pārvietošana uz alternatīvām telpām, ko pārvalda VKP iestāde.* Apsveriet iespēju izveidot vismaz divas alternatīvas atrašanās vietas. Vienai būtu jāatrodas galveno telpu tuvumā, lai atvieglotu ātru pārvietošanu un būtisku funkciju ātru atsākšanu. Otrai vajadzētu būt pietiekami tālu, lai nodrošinātu, ka lieli traucējoši notikumi, piemēram, plūdi vai sniega vētras, neietekmē abus objektus vienlaikus. Nodrošiniet informācijas un sakaru drošību un būtiska IKT aprīkojuma un sistēmu, piemēram, *CECIS* vai klasificētiem sakariem nepieciešamā aprīkojuma, savietojamību gan galvenajās, gan alternatīvajās telpās.

— *Iepriekš organizēts būtisku darbinieku transports uz alternatīvām telpām (tostarp nelabvēlīgos laikapstākļos).* Lai nodrošinātu pienācīgu personālu, nosakiet kārtību būtisku darbinieku transportam gadījumā, ja tiek aktivizēts darbības nepārtrauktības plāns, kas ietver alternatīvu telpu vai attālinātu mobilo vienību izmantošanu. Ņemiet vērā iespējamo ietekmi uz transporta maršrutiem, piemēram, satiksmes sastrēgumus un nelabvēlīgu laikapstākļu, infrastruktūras atteices, pilsoņu nemieru vai citu iemeslu izraisītu bloķēšanu.

— *Attālinātais darbs (kas ietver to uzdevumu elastību, kurus varētu veikt ārpus VKP fiziskās atrašanās vietas).* Apziniet, kuras būtiskas funkcijas vai posmus, kas ir daļa no būtiskām funkcijām, var veikt attālināti. Tas varētu būt iespējams, jo šīs funkcijas/posmi nav atkarīgi no aprīkojuma vai sistēmām, kas atrodas tikai galvenajās fiziskajās telpās. Apsveriet iespēju izveidot ārkārtas situāciju plānu vai sistēmu, lai pārstrukturētu darbinieku pienākumus, ļaujot dažiem darbiniekiem strādāt no mājām, savukārt citus pārceļot uz alternatīvām telpām.

— *Mobilās vadības un kontroles vienības, kas uz laiku varētu uzņemt būtiskus darbiniekus no VKP.* Šīm vienībām būtu jāatbalsta būtisku funkciju izpilde no mobilās vides, tostarp piekļuve operatīvajām informācijas sistēmām un *CECIS*. Lai nodrošinātu operatīvo gatavību, būtu jānosaka to nepieciešamais aprīkojums un pašpietiekamības līmenis. Tās būtu jāparedz, lai uzturētu darbības kā pagaidu dublējumu atbalsta sniegšanai galvenajām telpām iepriekš noteiktā laikposmā.

— *Administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu izmantošanu.* Noslēdziet līgumus ar citām valsts vai pašvaldību iestādēm par to telpu pagaidu kopīgu izmantošanu. Novērtējiet izvietojumu, sistēmas, aprīkojumu un drošības pasākumus, kas vajadzīgi, lai efektīvi veiktu būtiskās funkcijas. Nodrošiniet, ka šie līgumi ietver regulāras mācību trauksmes un testus šo alternatīvo iekārtu gatavības un piemērotības apstiprināšanai.

— *Pilnvaru nodošana.* Nodrošiniet, ka ir ieviesti pasākumi, un izveidojiet sistēmu funkciju deleģēšanai citām valsts iestādēm.

— *Elektroapgādes traucējumi.*

— *Ģeneratoru un nepārtrauktās barošanas avotu (*UPS*) aktivizēšana.* Nodrošiniet ģeneratorus un *UPS* sistēmas, kas ir pietiekami lielas, lai noteiktā minimālā laikposmā nodrošinātu VKP būtisku funkciju nepārtrauktību. To jaudai vajadzētu būt pietiekamai, lai atbalstītu ekspluatācijas prasības ilgstošu elektroapgādes pārtraukumu gadījumā. Ģeneratori un *UPS* sistēmas būtu regulāri jātestē, lai nodrošinātu operatīvo gatavību.

— *Prioritāri degvielas piegādes pasākumi un vienošanās ar piegādātājiem.* Degvielas piegādes pasākumiem būtu jānodrošina ilgstošas darbības, un to pamatā vajadzētu būt degvielas uzglabāšanas jaudai uz vietas un paredzamajam degvielas patēriņam. Papildu pasākumi var ietvert tādu mobilu degvielas tvertņu pieejamību, kurām ir sūknēšanas sistēmas, un/vai prioritārus piegādes līgumus ar tuvumā esošajiem degvielas piegādātājiem.

— *Enerģētiskā autonomija un alternatīvi enerģijas avoti būtisku funkciju nodrošināšanai.* Ja iespējams, VKP būtu jāspēj darboties neatkarīgi no valsts elektrotīkla. Ja tīkls nedarbojas vairākas dienas, kā tas var notikt lielu katastrofu gadījumā, nepārtrauktību varētu saglabāt, izmantojot diversificētus enerģijas avotus un pašpietiekamu mikrotīklu, piemēram, vēja vai saules enerģijas mikrotīklu. Apsveriet iespēju uzstādīt alternatīvus enerģijas avotus, piemēram, fotoelementu paneļus ar enerģijas uzkrāšanas akumulatoru, kas ir pietiekami lieli, lai apgādātu VKP būtiskās funkcijas.

— *Pieejamās enerģijas jaudas maksimāla palielināšana.* Izveidojiet iekšējus protokolus, lai maksimāli palielinātu pieejamo enerģijas jaudu, ierobežojot nebūtiska aprīkojuma izmantošanu un pakāpeniski atvienojot slodzes, kas nav vajadzīgas būtisku funkciju atbalstam, tādējādi paplašinot rezerves jaudas autonomiju bez papildu investīcijām.

— *Pārvietošana uz VKP iestādes pārvaldītām alternatīvām telpām ar elektroapgādi* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Attālinātais darbs no ēkas ar garantētu elektroapgādi* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Mobilās vadības un kontroles vienības, kas ir pašpietiekamas elektroenerģijas ziņā* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu ar garantētu elektroapgādi* izmantošanu (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Pilnvaru nodošana* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— IKT sistēmu darbības traucējumi vai atteice.

— *Redundance.* Redundance nodrošina, ka viena komponenta atteice nepārtrauc tā uzturēto funkciju. VKP būtu jāīsteno redundance savstarpēji papildinošos līmeņos: i) aprīkojums (dublēti būtiski komponenti), ii) savienojamība (vairāki pakalpojumu sniedzēji un dažādi piekļuves ceļi) un iii) lietotnes un dati (būtisku datubāzu un dokumentu replicēšana uz sekundāru objektu). Redundances pasākumiem vajadzētu būt pietiekamai spējai uzturēt darbību, ja galvenā IKT vide nedarbojas, un tie būtu periodiski jātestē, lai nodrošinātu gatavību un netraucētu automātisku pārslēgšanos traucējumu gadījumā. Tiem ir jāizvairās no kopīgas atkarības ar primāro sistēmu, piemēram, no tā paša enerģijas avota, piegādātāja vai fiziskās infrastruktūras, kas varētu vienlaikus pārstāt darboties.

— Optiskās šķiedras līnijas ir ļoti neaizsargātas pret zemes pārvietošanu, kas var izraisīt signālu vājināšanos vai zudumu un pakalpojumu pārtraukumus. Lai mazinātu šo risku, kā standarta redundances pasākums tiek ieteikta uz satelītu balstīta automātiska pārslēgšanās, kas ļauj rezerves tīklam saglabāt tādu pašu situācijas apzināšanos kā primārajam tīklam. Ģeogrāfisko datu spoguļošanai vajadzētu būt režīmā "aktīvs–aktīvs", un primārajai un dublējuma videi vajadzētu būt sinhronizētai, lai abas varētu netraucēti pārņemt. Šī redundances un spoguļošanas pieeja atbalsta optisko šķiedru tīklu augsta līmeņa pieejamību un veiktspēju.

— *Regulāri un droši datu dublējumi, tostarp kopijas ārpus objekta un bezsaistē.* Izveidojiet un uzturiet strukturētu dublēšanas politiku attiecībā uz visiem datiem un konfigurācijām, kas ir būtiskas VKP darbībām. Tajā būtu jānosaka, kas tiek dublēts, cik bieži, kur tiek glabāti dublējumi (tostarp kopijas ārpus objekta un bezsaistē) un kas ir atbildīgs par to pārvaldību. Dublējumi būtu jāšifrē un jāaizsargā pret neatļautu piekļuvi.

— *Alternatīvas IKT sistēmas un saziņas kanāli.* Izveidojiet alternatīvus rīkus un kanālus, ko var izmantot, ja primārās IKT sistēmas vai tīkli nedarbojas. Tie var būt satelītsakari, augstfrekvences (*HF*), ļoti augstas frekvences (*VHF*) vai sevišķi augstas frekvences (*UHF*) mobilie radiobloki, analogās tālruņa līnijas, drošas ziņapmaiņas lietotnes vai tīmekļa platformas, ko mitina ārpus galvenās infrastruktūras. Darbiniekiem vajadzētu būt informētiem par to, kad un kā pāriet uz šīm alternatīvām.

— *IKT ārkārtas atbalsta darba grupas/tehniskās reaģēšanas vienības pēc pieprasījuma.* Nodrošiniet ātru piekļuvi IKT atbalstam neatkarīgi no tā, vai to sniedz iekšēji (organizācijā) vai ārējs pakalpojumu sniedzējs, nosakot skaidrus pieejamības un reaģēšanas pasākumus, lai vajadzības gadījumā varētu ātri mobilizēt tehnisko palīdzību nolūkā nodrošināt IKT sistēmu darbības ātru atjaunošanu.

— *Ar valsts kiberdrošības iestādi koordinētas procedūras reaģēšanai uz kiberincidentiem.* Izveidojiet koordinācijas protokolus ar valsts kiberdrošības iestādi, tostarp agrīnās brīdināšanas kanālus, kopīgas procedūras reaģēšanai uz incidentiem un skaidri noteiktus uzdevumus un pienākumus tāda kiberincidenta laikā, kas ietekmē VKP.

— *Būtisku kontaktpersonu sarakstu, galveno procedūru un darbības dokumentu kopijas bezsaistē.* Tādai informācijai kā kontaktpersonu sarakstiem, incidentu procedūrām un galvenajām veidnēm vajadzētu būt pieejamai formātos, ko var izmantot bez piekļuves galvenajām IKT sistēmām.

— *Mobilās vadības un kontroles vienības ar piekļuvi primārajām un rezerves IKT sistēmām* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Pārvietošana uz VKP iestādes pārvaldītām alternatīvām telpām ar piekļuvi primārajām un rezerves IKT sistēmām* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Administratīvu vienošanos aktivizēšana ar citām iestādēm par to telpu ar piekļuvi IKT sistēmām izmantošanu* (attiecīgie ieteikumi ir izklāstīti iedaļā "Telpu nepieejamība")

— *Darbinieku plaša mēroga prombūtne vai trūkstošu būtisku darbinieku prombūtne.*

— *Virsstundu pārvaldība (īstermiņa risinājums).* Izveidojiet virsstundu protokolu, kurā nosaka: skaidrus izraisītājmehānismus gadījumiem, kad var izmantot virsstundas; kas to var atļaut; noteikti ierobežojumi (maksimālais maiņu garums, maksimālais stundu skaits nedēļā un maksimālais dienu skaits pēc kārtas); minimālie atpūtas laikposmi starp maiņām un pēc tam, kad ir sasniegts maksimālais stundu skaits nedēļā vai maksimālais dienu skaits pēc kārtas; taisnīga rotācijas sistēma, lai vieni un tie paši darbinieki netiktu atkārtoti nodarbināti; virsstundu uzskaites sistēma; iepriekš noteikta papildu atlīdzība un praktisks atbalsts ilgākās stundās (piemēram, ēdienreizes, atpūtas zonas un vajadzības gadījumā transports uz mājām).

— *Būtisku funkciju pārdale pieejamiem darbiniekiem.* Sagatavojiet ārkārtas pasākumus, precizējot, kā būtiskas funkcijas tiks pārdalītas galveno darbinieku prombūtnes laikā. Tas ietver aizstājējdarbinieku apzināšanu katram būtiskajam uzdevumam un, ja iespējams, procedūru vienkāršošanu.

— *Iepriekš noteikts iestādes apmācītu darbinieku kopums, kas pieejams īsā laikā.* Izveidojiet sistēmu, lai mobilizētu rezerves darbiniekus no iepriekš noteiktas rezerves, nosakot skaidrus noteikumus par to, kas un kā var mobilizēt rezerves darbiniekus, tostarp aktivizēšanas kritērijus, saziņas kanālu(-us) mobilizācijai, personāla prasības (piemēram, drošības pielaide, apmācība vai speciālās zināšanas) un to, kā tiek uzskaitītas brīvdienas vai virsstundas, veicot regulāru pārskatīšanu, lai nodrošinātu, ka sistēma darbojas labi. Nodrošiniet, ka šie noteikumi ir labi zināmi rezerves darbiniekiem.

— Šo rezervi var veidot, izmantojot: i) darbinieku no citām vienībām kopīgu apmācību – īstenojiet kopīgas apmācību programmas, lai vairāki darbinieki varētu veikt vienas un tās pašas būtiskās funkcijas, galveno uzmanību pievēršot uzdevumiem, kas apzināti kā problemātiski; un ii) bijušo VKP būtisko darbinieku "rezerves fonds" – pēc noteikta laikposma no VKP pienākumiem pārceliet darbiniekus uz citām nodaļām, lai izveidotu rezerves darbinieku rezerves fondu. Šī rezerves fonda uzturēšana nodrošina papildu darbinieku kapacitāti un ļauj ātri aktivizēt, apejot apmācības un drošības pārbaudes mēnešus, kas parasti ir nepieciešami šādiem sensitīviem uzdevumiem. Jebkurā gadījumā būtu jāformalizē pasākumi, lai nodrošinātu, ka rezervē iekļautais personāls saglabā aktualitāti, periodiski piedaloties kvalifikācijas celšanas apmācībās, un ka to var ātri mobilizēt lielas krīzes gadījumā.

— *Prioritātes piešķiršana darbinieku pieņemšanai darbā*. VKP nepārtrauktai 24/7 darbībai ir vajadzīgs stabils darbinieku skaits. VKP var apsvērt iespēju par prioritāti noteikt pieņemšanu darbā amatos, kas atbalsta būtiskas funkcijas, un paredzēt prognozējamu darbinieku trūkumu (piemēram, vienlaicīga pensionēšanās vai terminētu līgumu termiņa beigas), lai sāktu pieņemšanu darbā pietiekami savlaicīgi. Pasākumi var ietvert paātrinātu darbā pieņemšanas procesu izstrādi; turklāt esošo darbinieku pastāvīga apmācība var vēl vairāk atbalstīt personāla stabilitāti, nodrošinot iekšējo mobilitāti, prasmju pilnveidi un pēctecību visās būtiskajās funkcijās.

— *Ieguldījumi būtisku darbinieku noturēšanā*. Lai saglabātu VKP strādājošos darbiniekus, motivācija būtu jāatbalsta, kombinējot ieguvumus un stimulus. Nemonetāri stimuli var ietvert pagarinātu atvaļinājumu pēc noteikta nostrādātā laika, elastīgus darba grafikus, uz kuriem attiecas minimālās pakalpojumu seguma prasības, atpūtas zonas uz vietas, ģimenes atbalsta pasākumus (piemēram, bērnu aprūpes pieejamību) un piekļuvi samazinātas maksas vai bezmaksas pakalpojumiem, piemēram, sabiedriskajam transportam, veselības aprūpei un kultūras vai sporta objektiem.

— *Atbalsts būtisko darbinieku ģimenēm*. Būtisku darbinieku pieejamība var būt atkarīga no viņu ģimenēm, jo īpaši, ja tās ir pakļautas riskam vai ir atstātas bez uzraudzības. Apsveriet iespēju attiecīgā gadījumā ieviest pasākumus, lai aizsargātu VKP būtisku darbinieku ģimenes, par prioritāti nosakot viņu drošību, lai darbinieki varētu turpināt strādāt.

— *Darbinieku trūkuma novēršana, deleģējot pilnvaras un veicinot kopīgu atbildību*. Nodrošiniet skaidrus pienākumus un uzdevumus. Izveidojiet pilnvaru deleģēšanas protokolus. Apziniet tiesību pārņēmējus ar viņu attiecīgajiem amatiem, kuri iesaistītos, ja par būtiskām funkcijām atbildīgie lēmumu pieņēmēji nebūtu pieejami. Norādiet apstākļus un secību, kādā viņi uzņemtos šos uzdevumus. Ja lēmumi un pienākumi to ļauj, nodrošiniet spēju veidošanu un regulāru apmācību, lai traucējumu gadījumā pārņemtu pilnvaras. Apsveriet, vai pienākumu sadale vai kopīga izpilde starp vairākiem darbiniekiem ar rotācijas sistēmu ir iespējama un noderīga, lai izvairītos no trūkumiem. Apsveriet iespēju uzturēt atjauninātu rokasgrāmatu jaunajiem darbiniekiem, kas izstrādāta tā, lai mazāk pieredzējuši kolēģi varētu neatkarīgi pārvaldīt plašu uzdevumu klāstu, vienlaikus nodrošinot atbilstību noteiktajiem standartiem un protokoliem.

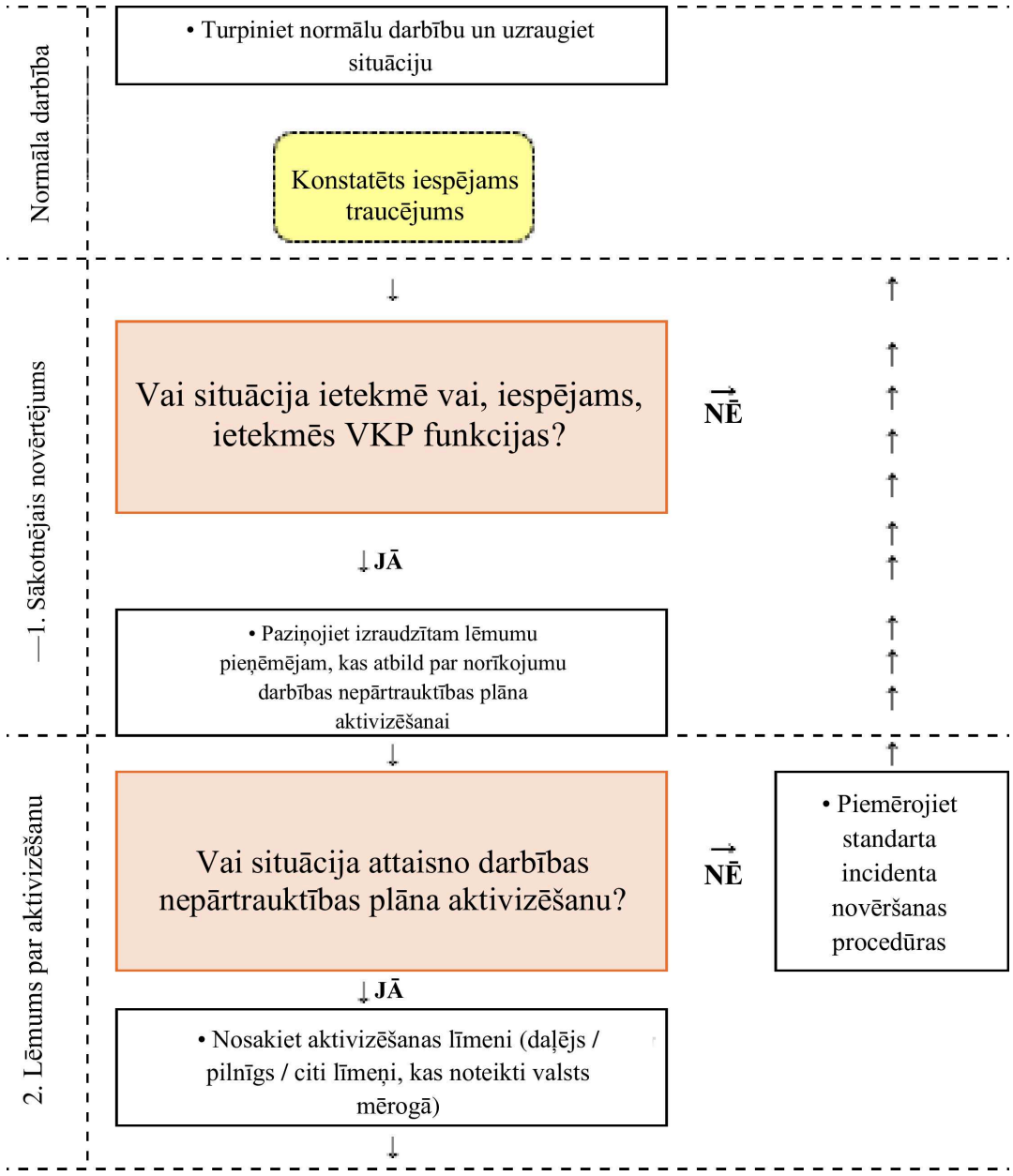
V PIELIKUMS

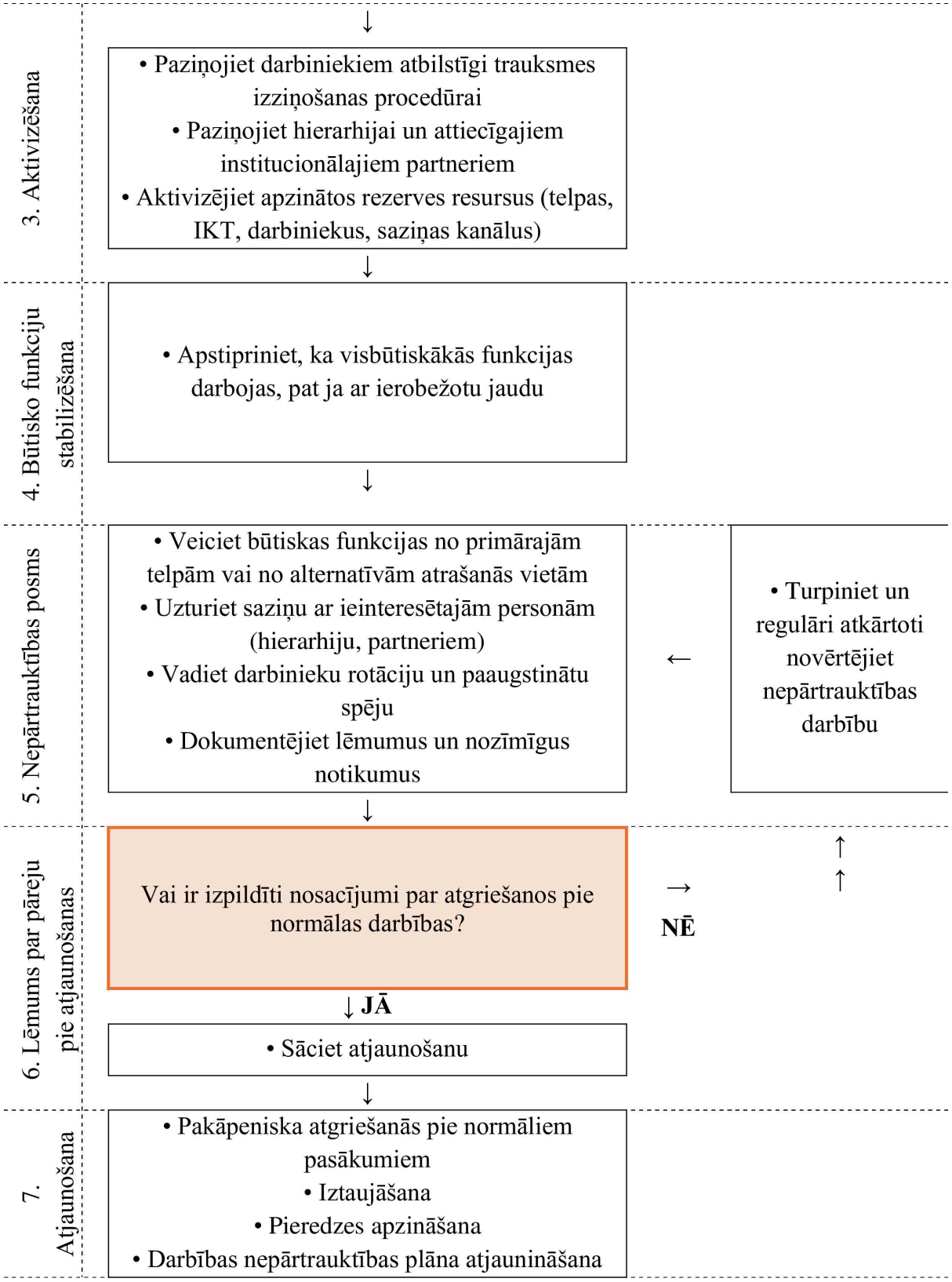
Darbības atsauces instrumenti

Šajā pielikumā ir sniegts darbības atsauces instruments, kura izmantošana VKP būtu jāapsver, izstrādājot vai pārskatot darbības nepārtrauktības plānu.

Ilustratīva aktivizēšanas plūsma

Turpmāk norādītā plūsma ir piemērs tam, kā var organizēt darbības nepārtrauktības plāna aktivizēšanu no brīža, kad tiek konstatēts iespējams traucējums, līdz brīdim, kad VKP nonāk stabilā nepārtrauktības posmā. Tas ir strukturēts ap lēmumu pieņemšanas punktiem, nevis noteiktiem termiņiem.

3. Aktivizēšana
• Paziņojiet darbiniekiem atbilstīgi trauksmes izziņošanas procedūrai
• Paziņojiet hierarhijai un attiecīgajiem institucionālajiem partneriem
• Aktivizējiet apzinātos rezerves resursus (telpas, IKT, darbiniekus, saziņas kanālus)
4. Būtisko funkciju stabilizēšana
• Apstipriniet, ka visbūtiskākās funkcijas darbojas, pat ja ar ierobežotu jaudu
5. Nepārtrauktības posms
• Veiciet būtiskas funkcijas no primārajām telpām vai no alternatīvām atrašanās vietām
• Uzturiet saziņu ar ieinteresētajām personām (hierarhiju, partneriem)
• Vadiet darbinieku rotāciju un paaugstinātu spēju
• Dokumentējiet lēmumus un nozīmīgus notikumus
←
• Turpiniet un regulāri atkārtoti novērtējiet nepārtrauktības darbību
6. Lēmums par pāreju pie atjaunošanas
Vai ir izpildīti nosacījumi par atgriešanos pie normālas darbības?
→ NĒ
↑
↑
↓ JĀ
• Sāciet atjaunošanu
7. Atjaunošana
• Pakāpeniska atgriešanās pie normāliem pasākumiem
• Iztaujāšana
• Pieredzes apzināšana
• Darbības nepārtrauktības plāna atjaunināšana

VI PIELIKUMS

Galvenie jautājumi, kas jārisina, izstrādājot saziņas stratēģiju ([1])

— Apziniet dažādas auditorijas grupas, pret kurām organizācija ir atbildīga par saziņu un kuras varētu ietekmēt VKP darbības traucējumi vai kuras būtu jāinformē, ja organizācija ciestu no traucējoša notikuma, tostarp:

  a) organizācijas augstākie līmeņi, tostarp lēmumu pieņemšanas līmenis;

  b) organizācijas darbinieki;

  c) ieinteresētās personas, kas sniedz ieguldījumu organizācijas būtiskajās funkcijās;

  d) ieinteresētās personas, kas saņem ieguldījumu no organizācijas būtiskajām funkcijām;

  e) masu mediji;

  f) plaša sabiedrība.

— Attiecībā uz katru auditorijas grupu norādiet saziņas mērķi traucējoša pasākuma gadījumā. Katrai grupai varētu būt nepieciešams atšķirīgs informācijas veids, formāts un saturs. Var atšķirties arī izmantotais(-ie) saziņas kanāls(-i).

— Sagatavojiet iepriekš izveidotus ziņojumus, kas ir skaidri, kodolīgi un konsekventi visiem saņēmējiem, kanāliem un laika gaitā. Nodrošiniet, ka tie ir pielāgoti auditorijas grupai, kurai tie paredzēti, pievēršoties to konkrētajām informācijas vajadzībām.

— Apziniet alternatīvus saziņas kanālus katrai auditorijas grupai, lai nodrošinātu efektīvu saziņu, ja traucējumi ietekmē standarta kanālus.

— Apsveriet proaktīvu informēšanu kā labāku pieeju nekā reaģējošu informēšanu.

— Ja saziņas stratēģija ietver iespēju izplatīt vēstījumus sabiedriskajā televīzijā un radio, koordinējiet šo vēstījumu laiku ar ziņu pārraidēm, lai nodrošinātu efektīvu integrāciju un plašu izplatīšanu iedzīvotāju vidū.

— Saziņas stratēģijā apsveriet iespēju iepriekš piešķirt informācijas pārvaldnieka uzdevumu konkrētam amatam, precizējot tā uzdevumus pirms traucējoša notikuma, tā laikā un pēc tā.

([1]) Šajos ierosinātajos saziņas stratēģijas izstrādes elementos nav ņemta vērā maldinošas informācijas vai dezinformācijas pārvaldība.

VII PIELIKUMS

Scenāriju piemēri

1. scenārija piemērs

Kas: *elektroapgādes pārtraukums, kam seko datu zudums.*

Kur: *elektroapgādes pārtraukums ietekmē teritoriju, kurā atrodas VKP galvenās telpas.*

Ilgums: *24 stundas.*

Apraksts: *remontdarbi VKP telpu tuvumā ir izraisījuši bojājumu elektroenerģijas sadales sistēmai. Pēkšņais elektroenerģijas zudums ir izraisījis bojājumu VKP datorsistēmām, kā rezultātā ir zaudēti dati. Paredzams, ka elektroapgādes atjaunošanas darbi ilgs 24 stundas. IKT atteice ilgst 24 stundas.*

2. scenārija piemērs

Kas: *telpu nepieejamība ilgstoša sniega dēļ.*

Kur: *skarta visa teritorija, kurā atrodas telpas.*

Ilgums: *ilgāk nekā nedēļu.*

Apraksts: *liela sniega vētra ir skārusi teritoriju, kurā atrodas VKP telpas, padarot tās nepieejamas ar autotransportu un sabiedrisko transportu. Sniegputenis ir tik plašs, ka ar sniega arkliem nepietiek, lai iztīrītu visus galvenos ceļus pirmajās 24 stundās, prioritāti piešķirot piekļuvei slimnīcām. Iedzīvotāji ir lūgti neatrasties uz ielas. Vismaz 48 stundas nav iespējams piekļūt VKP objektiem ar sabiedrisko transportu vai privāto transportlīdzekli. Aukstuma vilnis šajā apgabalā turpinās ilgāk nekā nedēļu, un sniegs uz mazākiem ceļiem saglabājas vienu nedēļu. Rezultātā viena trešdaļa darbinieku, kas plāno strādāt nākamajās dienās, nevar ierasties darbā vienu nedēļu, jo viņu dzīvesvieta ir attāla un mazāki ceļi ir pēdējie, kas tiks attīrīti.*

Turklāt būtiskie darbinieki, kas dežurē sniegputeņa dienā, pirmās 48 stundas ir iestrēguši telpās. Aptuveni viena trešdaļa jau ir sasniegusi maksimālo stundu skaitu, ko viņiem atļauts strādāt attiecīgajā nedēļā, un vēl viena trešdaļa sasniegs šo ierobežojumu 24 stundu laikā. Līdz ar to viņiem ir likumīgas tiesības uz pienācīgu atpūtu. Viņiem ir vajadzīgs arī atbalsts pamatvajadzību apmierināšanai (pārtika, personīgā higiēna) un dažos gadījumos pasākumi viņu ģimeņu atbalstam un/vai evakuācijai.

VIII PIELIKUMS

Ierosinātā novērtēšanas sistēma stresa testam

Stresa testa rezultāti būtu jānovērtē, ņemot vērā divas atsevišķas, bet savstarpēji papildinošas dimensijas.

— *Atbilstība darbības nepārtrauktības plānam*. Šajā dimensijā būtu jānovērtē, cik lielā mērā VKP stresa testa laikā ir īstenojis piemērojamos darbības nepārtrauktības pasākumus, tostarp lēmumu pieņemšanas struktūras aktivizēšanai, eskalācijai un atjaunošanai, iekšējai un ārējai koordinācijai un saziņai, pārcelšanas pasākumiem un rezerves resursu izmantošanai.

— *Būtisku funkciju uzturēšana un iepriekš noteiktu izmērāmu darbības rezultātu mērķu izpilde*. Šajā dimensijā būtu jānovērtē, vai VKP būtiskās funkcijas tika saglabātas vai atsāktas pieņemamās iepriekš noteiktās robežās, vai bija negatīva ietekme uz citām nebūtiskām VKP funkcijām un vai stresa tests sasniedza iepriekš noteiktos izmērāmos darbības rezultātu mērķus. Darbības rezultātu mērķu piemēri ir sniegti II pielikumā.

Abas dimensijas būtu jānovērtē atsevišķi, lai precīzāk noteiktu, kādi uzlabojumi ir vajadzīgi. Šis nošķirums palīdz nodrošināt, ka atbilstība darbības nepārtrauktības plānam tiek novērtēta atsevišķi no darbības rezultātu efektivitātes. Izvērtējuma ziņojumā rezultātu norāda kā divus savstarpēji papildinošus vērtējumus: vienu, kas atspoguļo atbilstību darbības nepārtrauktības plānam, un otru, kas atspoguļo būtisku funkciju uzturēšanu un iepriekš noteiktu izmērāmu darbības rezultātu mērķu sasniegšanu.

Izvērtēšanas skala, lai novērtētu atbilstību darbības nepārtrauktības plānam.

Vērtējums (0–3)	Apraksts
0: Neatbilstība.	*Praktiskajā nodarbībā tika konstatēts, ka atbilstība darbības nepārtrauktības pasākumiem ir neliela vai tās nav vispār. Pamatprocedūru nebija, tās bija nepareizi izpildītas vai ignorētas.*
1: Daļēja atbilstība.	*Tika piemēroti daži nepārtrauktības pasākumu punkti, bet citi svarīgi punkti netika pareizi ievēroti, tika piemēroti pārāk vēlu vai izrādījās neatbilstoši praksē. Testā atklājās būtiskas nepilnības un nozīmīgas iespējas plānā veikt uzlabojumus.*
2: Vispārējā atbilstība, ar tikai nelielām novirzēm.	*Stresa tests kopumā tika īstenots saskaņā ar darbības nepārtrauktības plānu. Novirzes no plāna bija ierobežotas. Testā atklājās dažas nepilnības un iespējas plānā veikt uzlabojumus.*
3: Pilnīga atbilstība.	*Stresa testa laikā pilnībā tika ievērots darbības nepārtrauktības plāns.*

Izvērtēšanas skala būtisku funkciju uzturēšanas un iepriekš noteiktu izmērāmu darbības rezultātu mērķu izpildes novērtēšanai.

Vērtējums (0–3)	Apraksts
0: Nav sasniegti.	*VKP būtiskās funkcijas tika apturētas vai atliktas, pārsniedzot iepriekš noteiktos pieņemamos ierobežojumus. Tika būtiski un negatīvi ietekmētas VKP citas nebūtiskas funkcijas. Iepriekš noteiktie izmērāmie darbības mērķi netika sasniegti.*
1: Sasniegti ar lielām problēmām.	*Viena vai vairākas būtiskas funkcijas tika atjaunotas tikai pēc būtiskas kavēšanās, kas pārsniedza pieļaujamos ierobežojumus. Stresa tests var būt arī izraisījis attiecīgus traucējumus vai negatīvi ietekmējis VKP citas funkcijas. Iepriekš noteiktie izmērāmie darbības mērķi tika sasniegti tikai daļēji vai ar lielām problēmām.*

Vērtējums (0–3)	Apraksts
2: Sasniegti ar nelielām novirzēm.	*Būtiskās funkcijas tika uzturētas vai atjaunotas pieņemamās pielaides robežās (ar iepriekš noteiktu pieļaujamo ierobežojumu pārsniegšanu ierobežotā laikā), būtiski neietekmējot VKP citas funkcijas. Iepriekš noteiktie izmērāmie darbības mērķi lielā mērā tika sasniegti, un tika novērotas tikai nelielas novirzes no noteiktajiem ierobežojumiem.*
3: Pilnībā sasniegti.	*Būtiskās funkcijas, uz kurām attiecas stresa tests, tika saglabātas vai atjaunotas bez kavēšanās, kas pārsniedz iepriekš noteiktos pieņemamos ierobežojumus, un bez negatīvas ietekmes uz VKP citām funkcijām. Iepriekš noteiktie izmērāmie darbības mērķi tika pilnībā sasniegti.*

IX PIELIKUMS

Stresa testa izvērtējums, gūtās pieredzes apzināšana un ierosinātie uzlabojumi ([1])

Izvērtēšanas procesā ir ieteicams noteikt stratēģijas to jomu uzlabošanai, kurām stresa testa laikā netika pievērsta pietiekama uzmanība. Turklāt VKP būtu jāapsver iespēja iekļaut veiksmīgus elementus, kas radušies praktiskās nodarbības laikā, bet nav iekļauti pašreizējā darbības nepārtrauktības plānā.

Turpmāk sniegtā tabula ir paredzēta, lai atvieglotu izvērtējuma apkopošanu un saskaņošanu, gūtās pieredzes un ierosināto uzlabojumu apzināšanu pēc stresa testa veikšanas.

Atbilstība darbības nepārtrauktības plānam.	*Vērtējums (0–3):* … *Apraksts...*
Būtisku funkciju uzturēšana un iepriekš noteiktu izmērāmu darbības rezultātu mērķu izpilde.	*Vērtējums (0–3):* … *Apraksts...*
Konstatējumi un piezīmes	…
Konstatētie trūkumi un gūtā pieredze	…
Ierosinātie uzlabojumi	…
Īstenošanai nepieciešamās darbības	…

([1]) Šīs izvērtējuma tabulas pamatā ir nepārtrauktas darbības resursu rīkkopa, ko izstrādājusi ASV Federālā ārkārtas situāciju pārvarēšanas aģentūra (*FEMA*), lai palīdzētu kopienām un vietējām iestādēm/organizācijām izstrādāt darbības nepārtrauktības programmas, un tā ir pielāgota stresa testam.

X PIELIKUMS

Dalībnieka atsauksmju veidlapa

Turpmāk sniegtā anketa ir ieteicama kā veidne stresa testa dalībnieku atsauksmju apkopošanai. Jautājumi būtu jāpielāgo stresa testa konkrētajai darbības jomai un fokusam. Atbilžu vākšana uz šiem vai līdzīgiem jautājumiem no stresa testa dalībniekiem, novērotājiem vai darbiniekiem, kas iesaistīti reālos traucējošos notikumos, var palīdzēt apzināt pieredzi un trūkumus, ko pēc tam var izmantot, lai atjauninātu VKP darbības nepārtrauktības plānu.

Darbības nepārtrauktības plāna aktivizēšana:

— Vai tika ievēroti noteiktie protokoli?

— Ja nē, kādi bija novirzes iemesli un vai tās iemesls bija kļūda/problēma vai pozitīva/optimāla korekcija?

— Cik efektīvi tika izpildīti protokoli?

— Ar kādām problēmām nācās saskarties?

— Vai saziņa aktivizēšanas laikā bija skaidra un efektīva?

— Vai visi būtiskie darbinieki tika laikus informēti un mobilizēti?

Darbības atsākšana, nepārtrauktība un būtisku funkciju veiktspēja:

— Cik ilgs laiks bija vajadzīgs, lai atsāktu pildīt būtiskās funkcijas, par kurām esat atbildīgs?

— Vai visas būtiskās funkcijas tika nodrošinātas efektīvi un paredzētajos termiņos? Novērtējiet testa apstākļos sasniegto rezultātu kvalitāti.

— Vai ir novērota kavēšanās vai neefektivitāte šo funkciju izpildē?

— Vai praktiskās nodarbības laikā bija jānosaka prioritātes kādām būtiskām funkcijām?

— Kā tika lemts un paziņots par prioritāšu noteikšanu?

— Vai prioritāšu noteikšana efektīvi nodrošināja nepārtrauktību un efektivitāti?

Aprīkojums un IKT sistēmas:

— Vai viss nepieciešamais rezerves aprīkojums bija pieejams un pilnībā darbojās?

— Vai elektroapgādes rezerves sistēmas tika testētas un bija pilnībā funkcionējošas?

— Vai rezerves saziņas rīki un kanāli tika testēti un bija pilnībā funkcionējoši?

— Vai bija pieejami, testēti un pilnībā funkcionējoši citi būtiskie pakalpojumi un piegādes?

— Vai tika konstatēti IKT sistēmu izraisīti kavējumi vai neefektivitāte?

— Cik efektīvi problēmas tika atrisinātas?

Alternatīvas iekārtas:

— Vai alternatīvā atrašanās vieta ir piemērota lieluma, izvietojuma un aprīkojuma ziņā, lai varētu strādāt ilgu laiku (vairākas dienas)? Ja nē, kāpēc un ko varētu darīt, lai to uzlabotu?

Saziņa un koordinācija:

— Vai visi dalībnieki, tostarp hierarhija un attiecīgās komandas vai kolēģi, bija pienācīgi informēti?

— Vai visā praktiskās nodarbības laikā tika efektīvi uzturēta iekšējā saziņa un koordinācija, tostarp ar hierarhiju?

— Vai visā praktiskās nodarbības laikā tika efektīvi uzturēta saziņa un koordinācija ar *ERCC*?

— Attiecīgā gadījumā – cik efektīva bija saziņa ar *ERCC* no rezerves atrašanās vietas?

— Kā notika informācijas apmaiņa un kā tā tika dokumentēta pārcelšanas vai traucējumu laikā?

Darbinieku apmācība un labklājība:

— Vai uzskatāt, ka esat labi sagatavojies praktiskajai nodarbībai, kuras pamatā ir pirms praktiskās nodarbības veikta apmācība par darbības nepārtrauktību?

— Vai bijāt labi informēts par praktisko nodarbību, kad tā tika sākta?

— Vai praktiskās nodarbības laikā bija skaidrība par uzdevumiem?

— Vai praktiskā nodarbība bija noderīga darbinieku apmācības nolūkos?

— Vai tika ņemtas vērā jūsu personīgās un ģimenes vajadzības, piemēram, jūsu vajadzība pēc transporta, atpūtas, ūdens vai pārtikas?

Citas vispārīgas piezīmes:

— Kuri praktiskās nodarbības aspekti bija visveiksmīgākie?

— Kādas bija galvenās problēmas, ar kurām nācās saskarties?

— Vai praktiskā nodarbība sasniedza savus mērķus?

— Pamatojoties uz praktiskās nodarbības laikā gūto pieredzi, kā jūs vērtējat VKP spēju turpināt darbību šīs praktiskās nodarbības apstākļos vienu nedēļu?

— Apziniet iespējamos papildu resursus vai atbalstu, kas vajadzīgs līdzīgam traucējošam notikumam, kurš ilgst ilgāk nekā praktiskā nodarbība.

— Apziniet uzlabojumus turpmākai apmācībai un praktiskajām nodarbībām.